

Jesús Tté Buaë Kit San Marcos tö Marcos

Yi tö yëkkuö i' kit e' kiè Marcos. Ñies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kë dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kí bül e'pa eköl. Erë wele tö ibikeitsè tö ie' dör Pedro klé. E' kueki pè' tajë tö ibikeitsè tö Pedro tö ie' kime' yëkkuö i' shtök. Ñies ie'pa ibikeitsè tö Marcos bak senuk Jerusalén, e' kueki ì ọ' Jesús tö ena ì yè'itö e' ane buaë ie' éna.

Jesús dör Skëköl alà e' dë'bitu ká i' ki e' tö íyi buaë ọ' tajë sulitane a ie'pa wörki. E' kit Marcos tö yëkkuö i' ki. Ie' ki ikiane tö sulitane wa ijcherwa. Ñies wes Jesús weine tajë ena iwötënewa krus mik e' paké ie' tö tajë. Jesús weine tajë ena idu'wa, e' ukuöki ishkenekane, e' kueki idiché ta' tajë tköka se' bolök Satanás tsata. I'ñe ta' kekraë ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos ki tö se' wa ijcher. E' kueki ie' tö yëkkuö i' kit.

Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' ki. Erë kë s'wa ijcher yësyësè tö mik ie' tö yëkkuö i' kit, erë se' tajë tö ibikeitsè tö ikititö Jesús kune' e' ki duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shu ulat.

Juan s'wöskuök tö s'patté

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' tté buaë dör i' es.

² Ká iaiaë Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö ikitat yëkkuö ki, e' ichè i' es:

Skëköl tō ichè: “Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkök
be' yökḱi kewe, be' ñalé yuök.*

³ Ká sir poë wé kē yi serku' eē ie' ttōraë aneule:

‘A' er mane'ú Skëköl datse e' yökḱi,
e' dör wes ñalá yuèsö yësyësë ie' yökḱi es.’ ”†

Es Isaías tō iyë'at.

⁴ Es Juan S'wöskuökwak tso' ká sir poë wé kē yi
serku' eē, e' tō s'pattémi i' es: “A' er mane'ú Skëköl
a as a' nuì olo'yöitö a' kḱi ta a' e' wöskuölor iwà
kkachoie.”

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e'
wakpa kos döke ie' ttöke e' ttsök. Ie'pa e' wamblö
sulu kos e' chekekarakitö ta Juan tō iwöskuekelor
di' kiè Jordán e' a.

⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo
yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chkè dör ditski ena
bulali.

⁷ Ttè pakeke ie' tō ie'pa a i' es: “Ye' itökḱi idatse
eköl, e' dör kékëpa taië ye' tsata, e' kuekḱi ie' klökkuö
kicha è kē wötsënanuk ye' siarla e' a.

⁸ Ye' tō a' wöskueke di' a, erë ie' tō a' ierawa Wiköl
Batse'r a.”

Juan tō Jesús wöskué

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ E' kēwö ska' ta Jesús e' yéttsa Nazaret atē Galilea
eē, e' de Jordán ta eē Juan tō ie' wöskué.

¹⁰ Mik ie' wösune e' e' duékane di' a, e' wösha ta
ie' isué tō ká jai kköbunane ta Skëköl Wiköl bitë ie'
kḱi nuböl sù.

¹¹ Etā ttö ttsëne datse ká jai a, e' tō ichè: “Be' dör
ye' alà dalër taië ye' éna, e' wër ye' wa buaë shute.”

* 1:2 Malaquías 3.1 † 1:3 Isaías 40.3

*Satanás tö Jesús erkiöwé ì sulu wamblök
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)*

¹² E' ukuöki ta Skököl Wiköl tö Jesús ké shkökmi ká sir poë wé kē yi serku' eē.

¹³ Eē iyiwak sulusi tso' taië. Eē ie' sené ká dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tö ie' erkiöwé ì sulu wamblök. Skököl biyöchökwakpa tö ie' kimé.

*Jesús tö ie' kanè wawémitke Galilea
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)*

¹⁴ Juan klö'wéwarakitö wötéwa s'wöto wé a, e' ukuöki ta Jesús mía Galilea Skököl ttè buaë e' pakök.

¹⁵ Ie' s'patteke i' es: “Ì blúie Skököl tso' e' kéwö dewatke tsinet. E' kueki a' er mane'ú ie' a ta ie' ttè buaë e' klö'ú.”

*Jesús tö nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)*

¹⁶ Mik Jesús shkörämi batsöri kiè Galilea e' kkömik, eta wëpa böi suëitö. E'pa dör Simón ena iël Andrés. Ie'pa dör nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a nima klö'woie.

¹⁷ Jesús tö ie'pa a iché:

—A' shkó ye' ta. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

¹⁸ E' bet ta ie'pa tö ikla' tuléat ta míyal ie' ta.

¹⁹ E' wí'kie Jesús tö Santiago ena iël kiè Juan e'pa sué. Ie'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a ikla' wöyuök.

²⁰ E' wösha ta Jesús tö ikiémirak e' ta. Eta ie'pa tö iyë méat ikanè mésopa ta kanò shua ta imíyal Jesús ta.

*Jesús tö aknama trë'wëshkar wëm eköl a
(Lucas 4.31-37)*

21 Ie'pa demi ká kiè Cafarnaúm eē. Eno diwö a Jesús tkawá judiowak ñi dapa'wo wé a ta ie' tö s'wöbla'wémitke.

22 Ie' tö s'wöbla'weke ttè moki diché ta' tajë ese wa. E' kë dör wes s'wöbla'uk ttè dalöieno wa wakpa tö s'wöbla'weke es. E' kuëki e' tö wépa tso' ittök e'pa tkiwéwá.

23 Eta eē wëm eköl tso' e' a wimblu sulusi tso' e' tö iché aneule:

24 —A Jesús Nazaret wak, ¿jie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wá be' suule. Ye' wá ijcher tö be' dör yi dör batse'r patkë'bitu Skëköl tö e'.

25 Jesús tö wimblu e' uñé:

—¿Be' siwá'blöwá, be' e' yöttsa wëm sē a!

26 Wimblu sulusi tö wëm siwá' éwa ta ianeká tajë ta ie' yéttsa ia.

27 Sulitane tkinewá iweblök ta ñni chakérak:

—¿Wí dör ì? ¿Ie' s'wöbla'weke ttè pa'alí wa ena diché wa dö wimblupa sulusi kéitö e' yöktsa ta ittö iutérakitö ekkè!

28 E' bet ta ie' tté buneká Galilea kos a.

Jesús tö Simón yàk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

29 Mik ie'pa e' yélur ñi dapa'wo wé a ta Jesús mía Simón ena Andrés e'pa u a. Santiago ena Juan mí ie' ta.

30 Eē Simón yàk me'r ka' ki kiri'weke duè dalölö tö, e' ché ie'pa tö Jesús a.

31 Eta ie' e' skéwa ta iklö'wéitö iulà a ta ikimé e' tkökser. E' bet ta duè dalölö ie' éwa ta ie' e' kéka ilè yulök ie'pa a ñè.

*Jesús tō taië s'kirirke esepa bua'wéne
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)*

³² Ká tuine diwö míwatke ta s'kirirke ena wépa a aknama tso' esepa kos debiturak iwá Jesús ska'.‡

³³ Ká e' wakpa kos e' dapa'wéká ukkō a.

³⁴ Eta ie' tō duè ulitane bua'wéne pē' tso' taië e'pa a. Ñies aknamapa taië trē'wéyalitō. Erë aknamapa wá ijcher yi dör ie', e' kuëki ie' kē wá kawö mène ie'pa a ttök.

*Jesús tō Skëköl ttè paké judiowak ñi dapa'wo wé
a
(Lucas 4.42-44)*

³⁵ Ká ñirketke ià ttsettseë, ta Jesús e' kéká míá bánet wé kē yi ku' ese ska' ttök S'yé ta.

³⁶ Eta Simón ena iwapiepa míyal ie' yulök.

³⁷ Mik ikuéwarakitō, eta ie'pa ie' a iché:

—Sulitane tso' be' yulök.

³⁸ Erë ie' tō ie'pa iüté:

—Mishka ká tso' tsinet tsinet ese a. Ñies ee ye' ké Skëköl ttè pakök, eseie ye' dē'bitu.

³⁹ Es Jesús shké ká tso' Galilea e' kos a ttè pakök judiowak ñi dapa'wo wé kos a, ñies aknama trē'ukyal.

*Wëm eköl kiri'weke lepra tō e' bua'wéne Jesús tō
(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)*

⁴⁰ Wëm eköl kiri'weke lepra tō, e' e' skéwá Jesús o'mik ta ie' e' tkéwá kuchë ki ta iché iä:

‡ **1:32** Diwö e' dör eno diwö, e' kuëki s'kirirke kos kē dē' ie'pa wá Jesús ska' ñiwe. Ie'pa kē a kawö ta' kanëblök eno diwö a. Ie'pa a ta iyi ö yile tsëmi e' dör kanë. E' kuëki ie'pa tō s'kirirke tsëmi Jesús ska' diwö míwatke e' ukuök, ekkë eno diwö erkerö e' kuëki.

—Be' k̄i ikiane, e' t̄a be' a ye' buarmine ās ye' batse'rne.

⁴¹ Jesús t̄o ie' sué er siarē wa t̄a ikéwait̄o ulà wa t̄a ichè:

—T̄o, ye' k̄i ikiane. Be' dene batse'r.

⁴² E' wōsh̄a t̄a wēm buanene batse'nene.

⁴³⁻⁴⁴ E' ukuök̄i Jesús t̄o ie' ā iché:

—Ye' tt̄o tts̄o, ì tka be' t̄a e' kē char yi ā. Be' yú e' kkachök sacerdote ā. Ì muk Moisés t̄o a' ka' e' batse'woie e' tsúmi mē Skéköl ā iwà kkachöie.

⁴⁵ Erē wēm míā t̄a ie' e' kékā ì tka it̄a e' pakök sulitane ā. E' kuēk̄i Jesús kē ā e' kkayēnuk wé pē' tso' taiē ese ska'. Ie' kawöt̄a e' tsukat kañika wé kē pē' ku' ese ska', erē ká wa'ñe wakpa datse ie' ska'.

2

*Wēm eköl kraulew̄a e' bua'wéne Jesús t̄o
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)*

¹ Ká wēkkē alè kuök̄i t̄a Jesús dene Cafarnaúm. Mik pē' w̄a ijchenew̄a t̄o ie' tkēr u ā,

² et̄a taiē ie'pa e' dapa'wé ie' ska' kē chē'kaiā weshkē, kē chē'kaiā ukkō ā ekkē. Ie' tso' Skéköl ttē pakök ie'pa ā.

³ E' dalewa wēpa dōk̄a tkēl w̄a wēm kraulew̄a kē kark̄a debit̄u eköl ka'la k̄i.

⁴ Erē taiē s'tso', e' kuēk̄i kē wes ie'pa tkōmi weshkē Jesús ska'. E' kuēk̄i ie' tsak̄a u tsabata jché* ie'pa t̄o t̄a iduè émirakit̄o enaē e' ā dōtts̄a ìsk̄i.

⁵ Mik Jesús t̄o isué t̄o mok̄i ie'pa erblé ie' mik, et̄a ie' iché ìkirirke e' ā:

—A alà, ì sulu k̄os wamblébö, e' nuí olone be' k̄i.

* **2:4 u tsabata jché:** Ie'pa u tsabata dör kkueie, e' k̄i ie'pa shkōke.

6 Erë s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa wëlepa tultur eë, e'pa ibikeitsè:

7 “¿Ì kuekì wëm wí ttõ es? Skëköl ë a se' nuì olo'yarmi. Í ché ie' tō e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë.”

8 Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suëwä Jesús tō bet. E' kuekì ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kuekì a' tō ibikeitseke es?

9 Ye' tō s'kraulewä diõ bua'wëmine as ishköne, e' ta ¿wes a' tō iklö'wëmi tō ye' kē a inuì olonuk ikì?

10 Ye' dör S'ditsö Alà, sù e' tō a' a ikkachè tō ye' wa kawö ta' ká i' a nuì olo'yoie.

Etä ie' tō iché wëm kraulewä e' a:

11 —Be' e' kōka, be' ka'la kōka ta be' yúne u a.

12 Bet ta ie' e' kēka, ika'la kēka, ta imía sulitane wörki. E' tō ie'pa kos tkiwéwä ta ie'pa tō Skëköl kíkēka tajë ta ichérakitō:

—Kē se' wä íyi wíse suule yës.

*Jesús tō Leví kié ittökataie
(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)*

13 E' ukuökì ta Jesús míane batsöri kkömik ta pë' e' dapa'wéka ie' ska' ta ie' tō ie'pa wöbla'weke.

14 Ie' domitkö ta ie' tō inuköl shtökwak Roma wökirpa a e' suë eköl tkër ikaneblöke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulaköl. Ie' tō iché ia:

—Be' shkó ye' ta ye' ttökataie.

Etä ie' e' kēka ta imía Jesús ta.

15 E' ukuökì Jesús tso' chkök Leví u a. Pë' shköke tsakìe Jesús ta, e' kuekì inuköl shtökwakpa ena pë' sulusipa skà tulturñak chkök ie' ena ittökatapa ta.

16 S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa wëlepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wële tō Jesús suë tō

ichköke pë' esepa ta, eta ie'pa tö ichaké ittökatapa a:

—¿Iök a' wöbla'ukwak chköke inuköl shtökwakpa ta ena pë' sulusipa skà ta?

¹⁷ Jesús tö ittsé ta ichéitö iarak:

—Wépa kë kirirku' esepa kë ki s'kapeyökwak kiane, erë wépa kirirke esepa ki ikiane. Ye' kë dë'bitu wépa e' ttsö tö ie'pa serke yësyësë esepa kiök. Ye' dë'bitu pë' sulusipa kiök.

Ï kuëki Jesús ttökatapa kë batsöta'

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Etökicha ta Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa tso' batsök, eta pë' welepa de Jesús ska' ta ichakéraitö ie' a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa klépa batsöke. ¿Ï kuëki be' ttökatapa kë batsö?

¹⁹ Jesús tö ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk, eta ¿wes ie'pa batsömi wëm ulabatske e' tso'ia ie'pa ta e' dalewa? Ie' tso'ia ie'pa ta, e' dalewa ie'pa kë batsöpa.

²⁰ Erë ikéwö döraë eta ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' ta ie'pa batsöraë.

²¹ “Kë yi tö datsi' këchke wöyuepawa datsi'tak pa'ali wa, datsi'tak pa'ali wöklöneka, e' tö datsi' këchkela shukuëe ta iki jchèe taië.

²² Ñies kë yi tö vino pa'ali tepaka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' ta mik ibacha'nebitu, eta ikkuölit jchèemitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kuëki vino pa'ali tekeka ikkuölit pa'ali a.”

Jesús ttökatapa tö trigowö butsé eno diwö a

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Etökicha ta eno diwö a, Jesús dami trigo shua ta ittökatapa tö trigowö butsémi ishkörami e' dalewa katè.

²⁴ Fariseowakpa tö ie' a ichaké:

—Sa' ttö ttsö, ¿ì kuëki be' ttökatapa tso' ì kě kěwö ta' wè eno diwö a ese uk?

²⁵ Erë ie' iuté:

—Etökicha ká iaiaë mik David ena iklépa du' bli wa ta kě ie'pa wa ì dami ñè, eta ì o' ie' tö ¿e' kě aritsule a' wa Skëköl yëkküö ki?

²⁶ Mik Abiatar dör sacerdote kibi, e' kěwö ska' ta David dewa Skëköl wé a ta pan meule Skëköl a e' ñéitö ta ñies iméitö iklépa a ñè. Sacerdotepa ë a pan ese kěwö ta' ñè. Erë a' éna iane tö ì o' David tö e' kě dör suluë Skëköl wöa.

²⁷ Ie' tö ikí ché:

—Eno diwö meneat s'ditsö kimoie, erë s'ditsö kě yöne eno diwö ë batseitsök.

²⁸ E' kuëki ye' dör S'ditsö Alà, e' wa kawö ta' ichoie tö ì dör buaë ö ì dör suluë wè eno diwö a.

3

Wëm ulà siulewa e' pakè

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Jesús skà dewane judiowak ñi dapa'wo wé a, ta ee wëm tkër eköl ulà etk siulewa.

² Ie'pa éna ie' kkatak ilè ki, e' kuëki ie'pa tso' ie' weblök tö wëm ñe' bua'wèmine ie' tö eno diwö a.

³ Ie' tö iché wëm ulà siulewa e' a:

—Be' e' kókka ta be' e' duóser íe sulitane wöshaë.

⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—¿Ì kěwö ta' se' a wè eno diwö a: ì buaë ö ì suluë? ¿S'tsatkök ö s'ttökwa?

Erë ie'pa siwa'bléwa ie' yöki.

⁵ Ie' tö ie'pa weblé kësik wa. Ie'pa er darërëe e' tö ie' eriawé. Ie' iché wëm a:

—Be' ulà shulöö.

Ta ie' ulà shulée ta ibuanene.

⁶ Eta fariseowakpa ponemi, e' bet ta ie'pa ñi dapa'wéka Herodes klépa ta ileritsök Jesús ttowaie.

Taië pë' tso' batsöri kkömik

⁷ Eta Jesús mía ittökatapa ta batsöri kkömik ta taië Galilea wakpa miyal ie' ta.

⁸ Ñies pë' tso' taië ee datse Jerusalén ena Judea ká malepa a. Ñies ie'pa datse Idumea ena Jordán wishet ena ká wé Tiro ena Sidón ate ee. Ie'pa tö ì kos weke Jesús tö e' tté tse' e' kueki ie'pa de iweblök.

⁹⁻¹⁰ S'kirirke taië bua'wétke Jesús tö, e' kueki imalepa taië e' uyökeka ie' ki ikökwa. E' kueki ie' tö iché ittökatapa a tö kanò tsúbitu tértke dö' ie'pa tö ye' tuéwa darërë.

¹¹ Mik wépa a wimblupa sulusi tso' esepa tö ie' sué, eta ie'pa e' tulélur kuchë ki ie' wöa ta iarakerak:

—iBe' dör Skököl Alà!

¹² Erë ie' tö ie'pa a iché kësik wa:

—iKë ye' tté pparka!

Jesús tö ittekölpä tsá dabom eyök kí böi e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ E' ukuöki ta Jesús mía kabata a. Eta wépa kiane ie' ki kiè, e'pa kiéitö ta ibiterak ie' ska'.

14 Ie' tō ie'pa shushté dabom eyök k̄i b̄öl shkök ie' t̄a ena patk̄emi ie' ttè pakök. E'pa kiè mék̄aitō ittekölpa tsá.

15 Ie'pa a diché méitō aknama trè'ukyal.

16 Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mék̄aitō Pedro;

17 Santiago ena iël Juan, e'pa dör Zebedeo aladulakölpa, e'pa kiè skà mék̄aitō Boanerges (kiè e' wà kiane chè “wèpa dör wēs alá es”);

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dör Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote,

19 ena Judas Iscariote tō Jesús wōmekettsa aishkuō t̄a ibolökpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

20 E' ukuök̄i t̄a Jesús dewa u a ittök̄atapa t̄a. Eta tajē pē' ñi dapa'wék̄ane kē wa ie'pa chko ekkē.

21 Mik Jesús yamipa ekka w̄a ijch̄enewa tō wēs ie' tso', et̄a ie'pa de itsukmi iyērke tō ie' al̄ineka e' kuēk̄i.

22 Ñies s'wöbla'uk ttè dalöiēno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tō Jesús ché i' es: “Beelzebú dör bē e' tō wēm wí éna ká chōwéwa, e' diché wa ie' tō aknama trè'wēkeyal.”

23 Eta Jesús ikiéttsarak t̄a ikleítō iarak i' es: “¿Wēs Satanás e' trè'ùshkarmi?”

24 S'serke ká etkē k̄i e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kē wöklör, e' t̄a ie'pa wákpa mir wa'k ěme.

25 Ñies ñi yamipa e' kēka ñippök ñita, kē wöklör, e' t̄a ie'pa mir wa'k ěme.

26 Es ñies Satanás klépa mú ñi blabatsélor ñippök ñita, e' t̄a idiché wöarwami t̄a ierdawarak.

27 “Kě yi mi'pawā wēm diché tajē ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tō iwák maùwā e' yökì. Es ěme íyi ekiblěrmi.

28 “Mokì ye' tō a' a ichè tō ì sulu kōs wambleke a' tō, ñies Skěköl cheke a' tō sulu kōs e' nuí olo'yèmiitō a' kì.

29 Erē yi isie tō Wiköl Batse'r ché suluē, ese kě kì inuí olorpa, itso' ikì kēkraē.”

30 Ie'pa iyè' tō wimblu sulusi tō ie' éna ká chōwéwa e' kuękì Jesús tō e' ché ie'pa a.

Jesús mì ena iēlpa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

31 E' ukuökì tã Jesús mì ena iēlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' yulök, erē ie'pa kě dē'wā wēshkē. Ie'pa tō ikiök patké.

32 Pē' tular ie' pamik e'pa tō iché ia:

—Be' mì ena be' ēlpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblök.

33 Ie' iüté:

—¿Yi dör ye' mì ena ye' ēlpa ena ye' kutapa?

34-35 Wépa tular ie' pamik e' suéitō ěk tã ichéitō:

—Yi isie tō ì kiane Skěköl kì ese wé, ese dör wēs ye' ēl ena ye' kutà ena ye' mì es. E' kuękì ie'pa ikkēpa dör wēs ye' mì ena ye' ēlpa ena ye' kutapa es.

4

Tē kuatkōkwak tté

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

1 Etökicha tã Jesús s'wöbla'wémitke batsöri kkömik. Pē' dapane tajē ipamik, e' kuękì ie' e' iéka kanò tkērki tsinet ese etō a. Eē ie' e' tkésēr

ie'pa wöbla'uk. Ie'pa kōs atē batsōri kkōmik ie' ttō ttsök.

² Eē ie' tō ttē tsakiē kleé ie'pa a iwöbla'woie, e' et dör i' es:

³ “A' tō ittso. Etökicha ta wēm eköl míā tē kuatkōk ppé ululu ěme*
 *⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etā ditsöwö wele anewa ñala ska' ta dù debitu tō ikatéwa.

⁵ Ditsöwö wele anewa áklo a wé íyök kē ta' taiē ese ska'. Íyök kē ta' taiē, e' kuēki bet ta' itskine.

⁶ Erē kē iwí kicha ta' taiē, e' kuēki mik dība aneқа iki, etā isinewa.

⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shūa. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erē dika'chka e' aléka iki, kē wōne.

⁸ Erē ditsöwö wele ane íyök bua'buа kī ese tskine talane wōne buaē. Wele wōne dōka dabom mañayök (30) elka elka, wele dabom teryök (60), wele cien eyök (100).”

⁹ Etā ie' tō ie'pa a iché: “¡A' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!”

Í kuēki Jesús tō s'wöbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Mik Jesús atē dur ekōrla, etā ittōkatapa dabom eyök kī bōl ena iklépa welepa skà de ie' ska' ta ichakérakitō ia:

—Ttē wà kleébō, ¿ima e' wà dör?

¹¹ Ie' ie'pa iuté:

—“Í blúie Skököl tso' e' tté blēulewa, e' kēwō me-neat a' a iwà jchenoie. Erē pē' tso' taiē kē éna ye' ttē klō'wak, esepa a ye' ikleeke

* **4:3 tē kuatkōk ppé ululu:** Ie'pa wöblar tē kuatkōk wō ppélur tē kōs e' kī.

12 as ie'pa tö iweblö je', erë kë ie'pa a iwà wër, ñies as ie'pa tö ittsö je', erë kë ie'pa a iwà ar as kë ie'pa er mane'ù ta inuì kë olor ie'pa ki."†

*Të kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tö
(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)*

13 Etä ie' tö ie'pa a iché: "Ttè kleéyö ñe' wà kë ane a' éna, e' ta ¿wes a' éna imalepa wà armi?

14 Wé tö ditsöwö kuatké, e' dör wé tö Skököl ttè pakeke ese.

15 Pë' welepa tso' e'pa ta itkömi wes ditsöwö arwa ñala ki es. Esepa tö Skököl ttè ttsé erë bet Satanás de iska' ta Skököl ttè yéttsa ier a.

16 Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tö Skököl ttè ttsé ta iklö'wérakitö ttsë'ne buaë wa.

17 Erë ie'pa kë wì kicha ta' taië, e' kueki ie'pa tö iklö'wé ekuölö ë. Mik ie'pa weinemitke Skököl ttè kueki, etä ie'pa anemine bet.

18 Welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa dika'chka shua es. Esepa tö Skököl ttè ttsé,

19 erë ie'pa tö íyi tso' ká i' ki ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ki ena i skà tso' ká iki tö s'ttsë'weke buaë ese ki. Ese kos tö Skököl ttè kui'wéwa ie'pa er a ta kë idë'ttsa buaë wes ikiane es.

20 Erë welepa skà ta itkömi wes ditsöwö arwa íyök bua'buwa ki es. Esepa tö Skököl ttè ttsé ta iklö'wé ta iwà dettsa buaë wes ikiane es. Ie'pa dör wes íyi kuá wör buaë es. Wele wöne dökä cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30)."

† 4:12 Isaías 6.9-10

Bö'wö tté
(Lucas 8.16-18)

21 Etā ie' tō iché iarak: “Kě yi tō bö'wö tskepaka ta ibléwaitō kalkuō dikia ō ka' dikia. E' skéie itkekekaitō kákke ká ñi'woie.

22 Es ñies kě ì ku' blēulewā kě jchenukwā aishkuō ta. Ese kōs kkayērdaë.

23 ꞑYi éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!”

24-25 Ñies ichéitō: “Yi e' yuak buaë ye' ttè wa, ese a ikí meraëyō as iéna iwà ar buaë. Erë yi kě e' yuak ye' ttè wa, ese yöki ì bikeitséitō tō ane ie' éna, ese kōs yērdattsane. E' kuëki ì cheke ye' tō a' a e' kukueblō. A' tō iwé es, e' ta a' éna iarmi buaë, ñies Skéköl tō a' kimeræ as ikí ar a' éna.”

Íyi kuatké tté

26 Ñies Jesús tō iché: “Ì blúie Skéköl tso' e' ta itkōke wēs itkō iyiwō kuatké wēm eköl tō ese ta es. Ie' tō ikuatké tē ki

27 ta iméat bēre. Ká bit ekkē ie' kapōkewā nañewe, ñiwe ta ie' tì'rke ta íyi kuatkéitō e' tskine, talane erë ie' kě éna iane tō wēs itskine wēs italane.

28 Íyök ě tō itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuōki ta iwörkuane, e' ukuōki ta iwöne.

29 Mik ikéwō de shtë, etā wēm míā ishtëkka.”

Mostaza wö tté
(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

30 Ñies Jesús tō iché: “Ì blúie Skéköl tso' ¿wēs e' dör? ¿Ttè wé wa ye' tō ikleèmi?

31 E' dör wēs mostaza wö tkèsö es. E' wö dör tsirlala iyiwō ulitane dikia.

³² Erë mik ikuatkënewa, etä italar íyi kuá tsitsir ulitane tsata. E' ulà doka wi'wië, e' tsaka dù u yuöke."

³³ Es Jesús tö ie'pa a ikleé taië wes ttè i' es dö wé ie'pa éna iane ekkë.

³⁴ Ie' kë wa ì pakane ie'pa a kë kleaule. Erë iwà kos pakekeneitö ittökatapa a bánet kë kleaule.

*Siwa' taië e' wöklö'wé Jesús tö
(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)*

³⁵ E' tsáji mik ká tuine, etä Jesús tö iché ittökatapa a:

—Mishka batsöri wishet.

³⁶ Pë' tso' taië e'pa méarakitö ta ie' iékarak kanò a Jesús tso' e' a ta imíyal. Kanò skà mirwa ie'pa ta tseë.

³⁷ E' bet ta siwa' bitsineka taië tö di' uyéka taië e' tö kanò wà iekeka.

³⁸ Erë ie' kapöme'r kanò ñak a wökir kata ki, ee ittökatapa ie' ti'wéka ta iché ia:

—¡A s'wöbla'ukwak! ¿Se' duökelur e' kë ki be' tkine?

³⁹ Etä ie' e' kéka tö siwa' uñé ta iché di' a:

—¡Be' e' shtöwa bër!

Etä siwa' wöklöne di' wöklöne míane alamië.

⁴⁰ Etä ie' tö ittökatapa a iché:

—¿Ì kueki a' suane sekkë? ¿Kam a' erblö ye' mik?

⁴¹ Ie'pa kí tkinewa taië ta ñni chakéka:

—¿Yi dör wëm wi? ¡E' ttö dalöieke siwa' tö di' tö!

5

*Wimblu sulusi trë'wéyal Jesús tö
(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)*

1 Ie'pa demi batsöri wışet ká kiè Gerasa* eē.

2 Mik Jesús e' yéttsa kanò a, eta wēm eköl a wimblu sulusi tso' e' yéttsa de Jesús ska'.

3 Wēm e' serke pö ké a. Kē imonukwā tabechka kichaie wa ì wa.

4 Tseē imonere iulà a ena iklö a tabechka kichaie wa erē ibatséloritö. Kē yi diché ta' wē' iwöklö'woie.

5 Ñiē nañeē ie' shkōke pö a ena kabata a arke tajē, ñies ie' e' shka'uke ák wa.

6 Erē mik ie' tō Jesús sué kamiē, eta ie' tūnebitu e' tkésēr kuchē kī Jesús wö shaē

7 ta ichéitö ia aneule:

—¡A Jesús, be' dör Skököl dör íyi ulitane tsata e' Alà! ¿Iök be' de ye' tsiriuk? ¡Ye' kköchöke be' a Skököl wörki tō kē ye' we'ikar!

8 Jesús tō ie' a ichétke: “¡A wimblu sulusi, wēm se öwa!” E' kueki ie' tō iché Jesús a es.

9 Eta Jesús tō ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Tajē Wakpa, sa' dör tajē e' kueki.

10 Eta ikköchöke tajē Jesús a: “Kē sa' patkar kamiē.”

11 Eē tsinet kabata kuli' a tajē köchi iēter chkök.

12 Eta aknamapa kköché ie' a:

—Sa' patkömi köchi a. Kawö mú sa' a e' tiukwa ie'pa a.

13 Eta ie' tō kawö mé iarak ta wimblupa sulusi e' yélur wēm e' a ta ie' tiéwarak köchi a. Köchi ekképa dökā mil böyök ulatök (2.000). Eta köchi poneka

* **5:1 Gerasa:** Yëkkuö kēchke wele tō ká e' kiè Gadara ö Gergasa. Mateo 8.28 saü.

tunemirak ká spé mik brutolonemi batsöri a ta ee iduolur.

¹⁴ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi ta itté ppékarakitö ká e' wa'ñe a. Taië pè' de iweblök.

¹⁵ Mik ie'pa de Jesús ska' ta wëm a aknama bak e' suérakitö. E' tkër datsi' iéne éna ká anene buaë, e' tö ie'pa suawé.

¹⁶ Wépa tö ì tka wëm a aknamapa bak e' ta ena köchi ta e' sué, e'pa tö ipakéne imalepa a.

¹⁷ Eta ie'pa kköché Jesús a: “Be' e' yöttsa ká i' a, be' yú bánet.”

¹⁸ Mik Jesús dene kanò a ta wëm a aknama bak, e' kköché ie' a: “Ye' shkakmi be' ta.”

¹⁹ Erë Jesús kë wa ikéwö mène ie' a. Ie' iché ia:

—Be' yúne be' u a be' yamipa ska'. Ì buaë wé Skéköl tö be' a ena wes ie' tö be' sué er siarë wa, e' kos pakö ie'pa a.

²⁰ Eta wëm mía ta ì wé Jesús tö ie' a e' pakéitö ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ie'pa kos tkinewa ittök.

*Jesús tö Jairo alà busi shké'wékane ñies alaköl
bua'wéneitö eköl*

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Mik Jesús dene kanò kî batsöri iöshet, eta batsöri kkömik taië pè' e' dapa'wéka ie' ska'.

²² E' dalewa wëm debitu eköl kiè Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir eköl. Mik ie' tö Jesús sué, eta ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki

²³ ta ikköché taië ie' a:

—Ye' alà busi duökewatke. Be' shkö ulà mukka iki as ibuarne ta iserne.

²⁴ Eta Jesús mía ie' ta. Taië pè' dami Jesús ta e' tërdami ie' mik.

25 E' shua alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wa e' k_i duas de dabom eyök k_i bök (12).

26 Taië ie' weine s'kapeyökwakpa ulà a ena ì kòs tso' ie' wà e' ewéwaitö yès ie'pa k_i, erë kē ibuanene, e' skéie imir wa'k ème.

27-28 Ie' wà Jesús tté ttsëule e' kuek_i ie' ibikeitsé: “Jesús datsi' bata è kéwayö e' tã ye' buanene.” E' kuek_i ie' e' skéwà Jesús ts_i kker pè' shua tã idatsi' kéwaitö.

29 E' bet tã ipě wöklöne tã ie' ittse e' k_i tō ibuanene.

30 E' bet Jesús ittse tō ilè tka ie' diché wa, e' kuek_i ie' tō pè' tso' ipamik e' kòs sué èk tã ichakéitö ia:

—¿Yi tō ye' datsi' ké?

31 Ittökataka tō ie' a iché:

—¿Kē be' wà isune tō taië ie'pa tērdami be' mik? Tã wes be' tō ichaké: “¿Yi tō ye' ké?”

32 Erë ie' tō wépa tso' ipamik e'pa k_i weblé ia isuqie tō yi ie' ké.

33 Alaköl buanene e' painéka taië suane wa. Ì tka ie' tã e' ane ie' éna, e' kuek_i ie' debitü e' tkéwà kuchë k_i Jesús wörk_i. Ì kòs tka ie' tã e' chékaiã yēsyesë.

34 Eta Jesús ie' a iché:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wéne. Be' yúne bēre. Be' buanene.

35 Ie' ttökeia alaköl tã e' dalewa welepa bite Jairo u a e'pa wà ibiyö de Jairo a tã ichéitörak:

—Be' alà busila blënewatke. ¿Iök s'wöbla'ukwak tsiriwèiabö?

36 Erë ì cheke ie'pa tō e' kē k_i Jesús tkine. Ie' tō Jairo a iché:

—Kē be' tkinuk. Be' erblö ye' mik è.

37 E' ukuökj̄ t̄a ie' m̄iá Jairo u a. Pedro ena Santiago ena Santiago ël kiè Juan e'pa ë mí ie' w̄a, k̄ë ie' w̄a yi skà m̄ine e' t̄a.

38 Mik ie'pa demi Jairo u a, et̄a taj̄ë p̄ë' dapaneka e' tröke īuke taj̄ë siarë.

39 Jesús dewa w̄eshk̄e t̄a ichéitö ie'pa a:

—¿Ì tso' a' aláuk? ¿Ì kuek̄i a' īuke? Busila k̄ë du'w̄a, ikapöme'r ë.

40 Et̄a ie'pa t̄ö ie' wayué ena ijañeitsé, erë ie' t̄ö ie'pa k̄é e' yökulur. Et̄a alà ȳé ena imì ena w̄épa de ie' t̄a, e'pa ë mí ie' w̄a e' t̄a úshu a w̄é alà nu me'rka ee.

41 Ie' t̄ö iulà klö'w̄éw̄a t̄a ichéitö ia:

—Talíta kum. (ttè e' w̄a kiane chè: “A tayëla, ye' be' a ichè, be' e' k̄ök̄a.”)

42 E' bet t̄a busila e' e' duéka shk̄e'ka t̄a ishk̄émi. E' t̄ö ie'pa tkiw̄éw̄a taj̄ë. (Tayé e' k̄i duas tso' dabom eyök k̄i bök.)

43 Erë Jesús t̄ö ie'pa a iché: “Ì tka i' e' k̄ë char yi a.” E' ukuökj̄ t̄a ie' iché: “Alà s̄e tiö.”

6

Jesús dene Nazaret

(*Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30*)

1 E' ukuökj̄ t̄a Jesús e' yéttsa k̄á e' a m̄iá ittök̄atapa t̄a iwák k̄á a.

2 Mik eno diwö de, et̄a ie' t̄ö s'wöbla'w̄émitke judiowak ñi dapa'wö w̄é a. Taj̄ë p̄ë' daparke ee. Mik ie'pa t̄ö ie' ttö ttsé, et̄a itkirulune t̄a ñni chakérak:

—¿Wé ie' e' yué ttè taj̄ë wa? ¿Wes ie' ulà de ttè buaë iskië ese ska'? ¿Wes ì k̄ë or yi a ese w̄éitö?

3 ¿Ie' k̄ë dör kaltak kanéukwak bak kanëblök íerö e'? ¿Ie' k̄ë dör María alà? ¿Ie' k̄ë dör Santiago, José,

Judas ena Simón e'pa ël? ¿Ñies ie' kutapa kë serku' se' shua?

E' kueki kë ie'pa erblëne ie' mik.

⁴ Erë ie' tö iché iarak:

—Ká wa'ñe Skëköl tteköl dalöiërta', erë iwák ká ki ena iyamipa shua ena iwák u a eë kë idalöiërta'.

⁵ Eë iekkë ta ì kë or yi a ese kë one ie' wa. Ie' ulà méka welepa kirirke esepa ki ta ibuanerak, erë e' kë dör tajë.

⁶ Ká e' wakpa kibiiepa kë erblëne ie' mik, e' tö ie' tkiwéwa.

*Jesús tö ittökatapa patkëmi s'wöbla'uk
(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)*

E' ukuöki ta Jesús mía ká tsitsirpa tso' tsinet ese a s'wöbla'uk.

⁷ Ie' ttökatapa dabom eyök ki böi e'pa kiéitö ta ipatkémirak böi böi. Ie' kawö mé iarak wimblupa sulusi trë'woyal.

⁸ Ie' tö iché iarak:

—Kë ì tsarmi, shko kéli e' ë tsúmi. Sku' kë tsarmi, chkö kë tsarmi, inuköl kë tsarmi.

⁹ Klökkuö ena datsi' iömi, e' ë mik a' mi'mi, erë datsi' ki kë tsarmi.

¹⁰ Ñies ie' iché ia:

—Mik a' dewa u wele a, eta a' e' tsúat eë dö mik a' míyal ká bánet ekkë.

¹¹ Ká wele wakpa kë wa a' kinewa buaë ö kë ki a' kapaköke e' kiane ttsè, e' ta a' e' yölor eë ta kapo tso' a' klöttö mik e' ppöö. E' tö ie'pa a' ikkacheraë tö ie'pa dör Skëköl bolökpa.

¹² Eta ittökatapa míyal s'pattök i' es: “A' er mane'ú Skëköl a.”

13 Ñies ie'pa tö aknama trë'wéyal tajë. Ñies tajë s'kirirke esepa k̄i ie'pa tö kiö té ta ibuanenerak.

Juan S'wöskuökwak köteḡa
(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

14 Eta Jesús tté bunek̄a k̄a wa'ñe, e' kuek̄i itté ttsé ñies blu' kiè Herodes e' tö. Welepa tö icheke:

—Jesús dör Juan S'wöskuökwak shkenekane e', e' kuek̄i ie' wa' diché tso' ì k̄e or yi a ese woie.

15 Welepa skà tö icheke:

—Ie' dör Skököl tteköl bak kiè Elías e' shkenekane.

Welepa skà tö icheke:

—Skököl tteköl idir wes Skököl ttekölpa ia'chki es.

16 Erë tté ekké ttsé Herodes tö ta ichéitö:

—Ie' dör Juan kuli' tökök patk' ye' tö e' shkenekane.

17 Herodes tö iché es ie' tö Juan S'wöskuökwak klö'uk̄wa patk' wötèḡa s'wöto wé a Herodías kuek̄i. Herodías dör Herodes èl kiè Felipe e' alaköl, erë Herodes sene'wa' ie' ta.

18 Erë Juan tö iyë' Herodes a: “K̄e be' kawö ta' senuk be' èl alaköl ta. E' wa be' tso' tté dalöiëno dalöseuk̄wa.”

19-20 E' kuek̄i Herodías ulunek̄a Juan k̄i ta ie' k̄i ikiane ttèḡa. Erë Herodes wa' ijcher tö Juan dör wëm yësyësë ena batse'r ese, e' dalöiekeitö tajë, e' kuek̄i ikkò'nekeitö. Ie' tö Juan kapaköke e' ttseke er bua' wa, erë k̄e iëna iane ì wëmiitö. Ie' tö Juan dalöieke es, e' kuek̄i Herodías k̄e a wes Juan or.

21 Erë mik Herodes tö iduéswo k̄ewö tkö'weke, eta Herodías isué wes iulà dömi Juan ska'. Herodes tö ikueblupa ena iñippökwakpa wökirpa ena wépa

dalöiërta' tajë serke Galilea esepa kiéttsa ikéwö tkö'uk.

22 Mik ie'pa tso' ikéwö tkö'uk, eta Herodías alà busi dewa ta iklôté ie'pa wörki. E' wër buaë Herodes ena imalepa tso' chkök ie' ta, e'pa wa, ta ie' iché tayë busi a:

—Ï kiane be' ki e' kiö ye' a ta ye' tö be' a imeraë.

23 Eta ie' tö iché ia ttè moki wa Skëköl wörki sulitanë kukua:

—Ï kos kiëbö ña, e' mekeyö be' a. Ká kos wökirie ye' tso', e' kiö ña ta e' merayö be' a shushäë.

24 Eta tayë busi mía, ta imì chakéitö:

—Ï kièyö?

Ta imì iüté:

—Juan S'wöskuökwak wökir kiö ia.

25 Ie' míane bet blu' tkër ee ta iché ia:

—Ye' ki ikiane tö írö Juan S'wöskuökwak wökir tsúbitu ña kulë' a iwà kkachöie tö moki ittéwarakitö.

26 Eta blu' erianeka tajë, erë ie' tö ittè métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuëki kë ie' a ionuk wës.

27 E' kuëki bet ie' tö ñippökwak patkëmi eköl Juan wökir tsuk. Eta ñippökwak mía s'wöto wé a ta Juan kuli' téé,

28 ta iwökir tsébitu kulë' a méitö tayë busi a, ta tayë busi tö imé imì a.

29 Mik Juan ttökataka wa ijchenewa ta ie'pa deb-itü inú kökka tsémi wötëwa.

*Pë' dökä mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)*

³⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene ie' ska', eta ì kōs wé ie'pa tō ena ì kōs wa ie'pa s'wōbla'wé e' pakéraitō ie' a.

³¹ Pē' datse tajē míyal iské datsene kē wa ie'pa chkoia ekkē, e' kuēki ie' iché ittōkatapa a:

—Mishka enuk bánet wé kē yi ku' ese ska'.

³² Eta ie'pa míyal bánet kanò kī wé kē yi serku' ese ska'.

³³ Erē ie'pa míyal e' sué pē' tō tajē ñies pē' tō isuéwā tō ie'pa e' idir. Eta pē' kōs serke eē e'pa míyal tuneule ipanuk wé ie'pa irirke eē demi kewe.

³⁴ Mik Jesús e' yéttsa kanò a, eta pē' tso' tajē ipanuk e' suéitō. Ie'pa wēr ie' wa wes obeja kē kkō'nukwak tā' es, e' kuēki ie'pa suéitō er siarē wa. Eta ie' e' kékā ie'pa wōbla'uk ttē kuā'kī kuā'kī tajē wā.

³⁵ Ká detke tsáli tā, ittōkatapa de ie' ska' tā ichéraitō ie' a:

—Ká de tsáli, kē yi serku' íe.

³⁶ Ie'pa yuómi as ie'pa mi' pē' serke tsinet ena ká tso' tsinet ese ska' ilè tauk ñè.

³⁷ Erē ie' tō ie'pa iüté:

—Ie'pa tiō a' tō.

Ie'pa iiüté:

—¿Be' kī kiane tō sa' mi' chkè tauk ie'pa tioie? Chké ekkē tuojie inuköl kiane s'kanablōmi dō ká cien böyök e' ské ekkē.

³⁸ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Kōs a' wā pan tso'? A' yú iweblök.

Ie'pa dare iweblök tā ichéitō ia:

—Pan tso' skel ena nima bötō.

³⁹ Eta ie' tō iché ie'pa a:

—Pē' kōs kō e' tulökser ta'tsi kī erule erule.

40 Eta pē' e' tulésēr cien eyök, welepa e' tulésēr dabom skeyök.

41 E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jaí a ta wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuöki ta ie' tö pan ena nima blaté ta iméitö ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pē' kos a.

42 Ie'pa ulitane chké de wē'.

43 Pan ena nima bata ate e' shtérakitö iëne döka kköla dabom eyök ki bök.

44 Wēpa kēchkepa chké esepa döka mil skeyök (5.000).

Jesús shké di' kí

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

45 E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: “A' e' iöka kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kewe batsöri wishet Betsaida kker.” Ie' tö iché pē' malepa a: “A' yú a' u a.”

46 E' ukuöki ta ie' mía kabata a ttök S'yé ta.

47 Ká tuine ta kanò demi batsöri shushaë. Ie' e' tséat ekörla ká sí ki.

48 Ie' tö isué tö ie'pa kanēblöke darërē kanò patkoie siwa' bitsirke ie'pa kke wöiá e' kueki. Ká ñirketke ta ie' mía ie'pa ska' shkörami di' kí. Ie' tkökemitke tsinet ie'pa o'mik.

49-50 Erē mik ie'pa isué tö ie' shkōdatse di' kí, eta ie'pa ibikeitsé tö wimblu idir, e' tö ie'pa tkiwéwa taië ta ianekarak. Erē bet ta ie' iché ie'pa a:

—¡A' er kuú! ¡Kë a' suanuk! Ye' idir.

51 Eta ie' e' iéka kanò a ta siwa' wöklöne. Ie'pa tkirulune taië iweblök.

52 Ie'pa er dör daloie, e' kueki Jesús tö pē' taië dē' pan skel ě wa, e' wà kë dē'wa ie'pa er a. E' kueki ie'pa tkirulune taië ekkē.

*Jesús tö s'kirirke bua'wé Genesaret
(Mateo 14.34-36)*

⁵³ Itkattsarak batsöri wishet demirak Genesaret ta ee kanò muéwarakitö.

⁵⁴ Ie'pa e' yélur kanò a ta e' wösha ta pé' tö Jesús suéwa tö ie' idir.

⁵⁵ Eta itunerak ká e' wa'ñe ibiyö chök. Mik pé' tö ittsé, eta ie'pa tö s'kirirke tsémi wé ittséraitö tö Jesús tso' ee.

⁵⁶ Ká wa'ñe wé ie' mir, wé s'tso' taië ö bërëbërë, eta pé' tö s'kirikepa tulekeser ñala shaë ta ikköchökerak ie' a tö ie'pa a idatsi' bata ë mú kèwa. S'kirirke kos tö iké, esepa buanene.

7

*Ì tö se' ia'wèmi ñáie
(Mateo 15.1-20)*

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa datse Jerusalén e'pa debitu Jesús ska'.

² Mik ie'pa tö isué tö Jesús ttökatapa welepa chköke ulà kë paköule, eta e' ki ie'pa tö icheke suluë.

³ (Fariseowakpa ena judiowak malepa kos tö ie'pa yépa bak e' ser kló'wé darërë. E' kueki kë ichköta'rak kë ulà paköule wes ie'pa a imeneat es.

⁴ Mik ie'pa dare chkewö ta'uk, eta kë ichköta'wa kam iulà pakör e' yöki. Es ie'pa wa iyi ese skà tso' taië dalöiëno. Ñies tká', kulë', ù, ka' ekkëpa kos pakueke ie'pa tö.)

⁵ E' kueki fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús a ichaké:

—¿Ì kuekì be' ttökatapa kě tò se' yěpa bak e' ser e' ttè dalöiè? ¿Iök ichkōrak ñá ulé wa?

⁶ Ie' tò ie'pa iuté:

—Buaë Isaías tò a' e' ò sulu e'pa yè' mik ie' tò iyè': 'Skèköl tò ichè: Pè' ikkēpa tò ye' dalöiè kkō è wa, erè ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

⁷ È ichökle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttè wa ie'pa s'wöbla'wēke e' dör s'ditsö ttè dalöiëno
ë.*

Es Isaías tò iyè'at.

⁸ A' tò Skèköl ttè watéttsa s'ditsö ser e' ttè dalöioie.

⁹ Ñies ie' iché iarak:

—Skèköl ttè dalöiëno e' méat a' tò bánet a' wákpa ser e' ttè dalöioie.

¹⁰ Moisés tò iyè': 'A' yě ena a' mì e'pa dalöiö.†
Ñies ie' tò iyè'at: 'Yi tò iyè ö imì ché suluë ese wák wömerdattsa ttèwa.‡

¹¹ Erè a' icheke tò se' a iyèrmi s'yé a ö s'mì a i' es: 'Ì kos tso' ye' wa, e' dör corbán' (e' wà kiane ché tò imeulettsa Skèköl a§). E' kuekì kě ye' a a' kimenuk ì wa.

¹² Ñies a' tò icheke tò yi isie e' ché, ese kě kawötaja iyè ö imì kimuk.

¹³ Es a' wákpa ser e' ttè wa a' tò s'yueke, e' iutè wa a' tò Skèköl ttè dalöiëno e' dalösewēkewa. Ì sulu ese skà wambleke a' tò tajè.

¹⁴ E' ukuökì ta ie' tò pè' tso' eē e'pa kié ta ie' iché iarak:

—A' ulitane tò ye' ttö ttsö, iwà anú a' éna.

* **7:7** Isaías 29.13 † **7:10** Éxodo 21.17 ‡ **7:10** Levítico 20.9

§ **7:11 meuletke Skèköl a:** Ie'pa tò iché es, erè ie'pa ulà a itso'ia e' wakanewèmi ie'pa tò wēs ie'pa kī ikiane es.

15-16 Ì ñeke a' tō e' kě tō a' ia'wepa ñáie Skëköl wōa. Erë ì sulu wambleke a' tō tskirke a' er a ese je' tō a' ia'weraë ñáie.*

17 Mik ie' tō pē' méat dewa weshkē, eta ittōkatapa tō ì kleé ie' tō e' wà chaké ie' a.

18 Ie' tō ie'pa iuté:

—¿Ñies a' kě éna iwà ane? ¿A' kě éna iane tō ì kōs ñekewasō e' kě tō s'ia'wepa ñáie?

19 Ì kōs ñekewasō e' kě mi'ku'wa s'er a, e' mi'kewa s'ñawi a e' ukuōkī tā iwekettsasō. E' kuēkī e' kě tō s'ia'wepa ñáie.

(Ttè e' wa ie' kī ikiane chē tō chkè ulitane dōr batse'r.)

20 Ñies ichéitō:

—Ì sulu wambleke a' tō tskirke a' er a ese je' tō a' ia'weraë ñáie.

21 Ì sulu bikeitseke a' tō, trē, akblè, s'ttēwa,

22 senewabak dalōsewēwa, o'ka íyi kkechē, ì kōs sulu wablè, s'malepa wōyuè, s'malepa wōrieikè, ukyēne, ñi chē suluë, e' ttsèka, ì kōs dōr yēsyesē ese watèttsa,

23 íyi ese kōs tskirke a' er a e' tō a' ia'weraë ñáie.

*Tayē eköl kě dōr judiowak e' erblé Jesús mik
(Mateo 15.21-28)*

24 E' ukuōkī tā Jesús míā ká kiè Tiro e' kker. Eē ie' e' tséat yile ska'. Ie' kě kī ikiane tō yi wā ijcherwa tō ie' tso' eē; erē kě ie' a e' blēne.

25 E' bet busila eköl a wimblu sulusi tso', e' mī wā ijchenewa tā imía tā iē' tkéwa kuchē kī ie' wōrkī.

* **7:15-16** Yëkuō kēchke wele versículo 16 kī kuōtkéka, e' tō ichē: ¡A' éna.ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!

26 Alaköl e' kē dör judiowak, e' dör ká kiè Sirofenicia e' wak. Eta ikköché ie' wöa:

—Aknama tso' ye' alà busi a e' trè'úshkar.

27 Erè ie' tō iché ia:

—Kē idör buaë ala'rla chkè yèttsa mè chichi a. E' kuëki as ye' ala'r chkō kewe.

28 Erè tayè tō ie' iüté:

—A kēkēpa, e' yēne; erè s'ala'r chkōke e' kamule darke iski ese ñeke chichi tō.

29 Jesús tō ie' a iché:

—Buaë be' iüté, e' kuëki be' yüne bërë. Aknama trēneshkartke be' alà busila a.

30 Mik alaköl e' demine u a, eta ilà busila kuëitō ka' ki. Aknama kē ku'ia ie' a.

Wēm eköl kukuō kē wattsēr e' bua'wé Jesús tō

31 Jesús e' yèttsa Tiro tkami Sidón demi Galilea batsōri Decápolis kker.

32 Ee pē' wā wēm debitu eköl ie' ska' e' kē kukuō wattsēr ena kē tto buaë. Ie'pa tō ikié Jesús a: “be' ulà múka iki as ibuarne.”

33 Jesús wā imítser bānet wé kē yi ku' ee, ta iulatska tiéwā wēm kirirke e' kukuōuk bōk a ta iwiri wa iku' kéwā.

34 E' ukuōki ta ká suëitō ká jai a, isiwa' tkéka ta ichéitō wēm a:

“¡Efatá!” (e' wà kiane ché ie'pa ttō wa: “¡Kukuō shubunú!”)

35 E' bet ta wēm kukuō ena ittō buanene ta ittéka buaë.

36 Jesús tō iché iarak tō kē ichar yi a. Erè kos e' ché ie' tō ie'pa a, e' tsata ie'pa tō iki chekeia.

37 Ie'pa tkirulune taië iweblök, ta ichérakitō, “¡i kos wēke ie' tō buaë dō s'kukuō kē wattsēr ese

bua'wéitō tā iwattsēne buaë, ñies s'me' bua'wéitō
tā ittékane buaë!”

8

Pë' dōka mil tkëyök e'pa tié Jesús tō

(Mateo 15.32-39)

¹ Etōkicha tā pë' e' dapa'wéne tajë Jesús ska', e'pa
kë wā ì ku' ñè. Tā ie' tō ittōkatapa kié tā ichéitō ie'pa
a:

² —Siarë ye' wa pë' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' tā e'
kì ká de mañatk tā kë ie'pa wā ì ku' ñè.

³ Welepa datse kamië. E' kuekì dō' ye' tō
ipatkéminerak u a kë chkaule tā isiwa'arwamirak
ñalā kì.

⁴ Etā ittōkatapa ie' iüté:

—Erë çì wa se' tō ie'pa tiëmi ká i'se a wé kë yi
serku' ee?

⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—çKos a' wā pan tso'?

Ie'pa iiüté,

—Kul (7).

⁶ Etā ie' tō pë' ké e' tulöksër iski tā pan kul
klō'wéitō tā wéstela chéitō Skëköl a tā iblatéitō mé
ittōkatapa a watië pë' a, etā es ie'pa tō iwé.

⁷ Ñies nima tsitsirla tso'rak iwa elkela e' kì
wéstela chéitō Skëköl a tā ittōkatapa patkéitō
iwatiök.

⁸ Pë' ulitane chké de wë' tā chkè bata atë e'
shtérakitō iëne dōka kkō kul.

⁹ Ichkérak e'pa dōka mil tkëyök (4.000) ulatök. E'
ukuökì tā Jesús tō ie'pa yuémine

¹⁰ tā ie' e' iéka kanò a ittōkatapa tā míyal ká kiè
Dalmanuta ee.

Fariseowakpa tö ì kě or yi a ese uk ké suè
(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Fariseowakpa debitu Jesús ska' ta ittémirak ie' ta kēsik wa. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuēki ie'pa tö ie' a ikié tö ì kě or yi a ese wētō iwà kkachoie tö moki ie' patkē'bitu Skēkōl tö.

¹² Jesús siwa' tkéka įskiē ta ichéitō:

—¿İ kuēki ì kě or yi a ese kieke a' tö iwà kkachoie tö yi dör ye'? Moki yō a' a ichè tö ese kě kkayërpa a' a.

¹³ Eta ie' tö ie'pa méat ta ie' e' iékane kanò a ta imía batsōri wišet.

Fariseowakpa pan wölöwoka e' pakè
(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Eta Jesús ttōkatapa éna ilè chowa tsèmi ñè. Pan etkè mírak iwā e' ta kanò a.

¹⁵ Jesús iché iarak:

—įA' tso' wōsh wa! A' e' kkō'nú fariseowakpa pan wölöwoka e' yōki. Ñies a' e' kkō'nú Herodes pan wölöwoka e' yōki.

¹⁶ Ittōkatapa iché ñi a:

—įKě se' wā ì ta' ñè!

¹⁷ Jesús wā ijchenewa, ta ie' iché iarak:

—¿İ kuēki a' tso' ichök ñi a tö a' kě wā ì ta' ñè? ¿Kam a' éna iwā ar? ¿Kam a' wā iwā jcherwā? ¿A' er darèrè dō ekkè?

¹⁸ A' wōbla ta' ¿e' kě wawër? A' kukuōña ta' ¿e' kě watsër? ¿A' kě éna iāneia?

¹⁹ Mik ye' tö pan skel wadè' wēpa dōka mil skeyök (5.000) ekkè a, eta ¿kkō bik ibata kit a' tö?

Ie'pa iiuté:

—Dabom eyök ki bök (12).

20 —Ñies mik ye' tō pan kul (7) wadē' wēpa dōka mil tkëyök (4.000) ekkë a, eta ÷kkö bik wà ië' a' tō ibata wa?

Ie'pa iiüté:

—Kul (7).

21 Eta ie' iché iarak:

—¿Kam a' éna iwà ar?

S'wöbla kë wawër eköl e' bua'wéne Jesús tō

22 E' ukuöki ta idemirak Betsaida ta wëm wöbla kë wawër ese debitu eköl pë' wa Jesús a ta ikköchökerak ie' a tō ikö ulà wa as ibuarne.

23 Eta ie' tō iklö'wéwa iulà a ta iyéttsaitō bánet. Eë ie' tō iwöbla bök nuwéka wiri wa ta iulà méka iki ta ichakéitō, “¿Be' wöbla wawëne?”

24 Eta wëm tō ká weblé ta iché:

—Pë' suëkeyö erë ye' wa iwër wësua kal shköke suë.

25 Eta Jesús ulà mékane iwöbla ki ta wëm tō ká sué krereë ta iwöbla wawënene buaë. Íyi ulitane suéitō buaë.

26 Eta Jesús tō ipatkémine iu a ta iché ia:

—Kë be' mi'ktkö pë' shua.

Pedro tō iché tō Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

27 E' ukuöki ta Jesús ena ittökatapa míyal ká tso' tseë atë Cesarea Filipo e' a. Ñala ki Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Ima pë' tō iché, ye' dör yi?

28 Ie'pa iiüté:

—Welepa tō icheke tō be' dör Juan S'wöskuökwak. Welepa skà tō icheke tō be' dör Skököl tteköl bak

kiè Elías shkenekane e'. Welepa skà tò icheke tò be' dör Skëköl ttekölpa skà bak e' wele.

²⁹ Ie' tò ie'pa a ichaké:

—Erë çima a' ichè, ye' dör yi?

Pedro tò iüté:

—Be' dör wé pairine'bitü idi' wa sa' blúie e'.

³⁰ Erë Jesús kë wä ie'pa kàne yi dör ie', e' chök yi a.

Jesús e' biyö ché tò itterawa

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Jesús tò ie'pa a itsá ché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaë tajë. Judiowak kueblupa ena sacerdotepa wökirpa ñies s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tò ye' waterattsä. Ye' tterawa, erë e' ki ká de mañat eta ye' shkerdakane.

³² Ttè e' chéitö ie'pa a wöshak. Erë Pedro tò ie' kiémi bánet ta iuñémiitö.

³³ Erë Jesús e' wötrée ta ittökatapa weblé krereë ta Pedro uñéitö i' es:

—¡A Satanás, be' yúshka bánet ye' yöki! Be' kë tò íyi suè wës Skëköl tò isueke es; be' tò isueke wës s'ditsö tò isueke es.

³⁴⁻³⁵ E' ukuöki ta ie' tò ittökatapa ena pë' malepa kié e' ska' ta ichéitö:

—Yi e' tsatkak ittèwa yöki, ese kë ulà a sene michoë döpa. Erë yi e' mettsä ttèwa ye' dalërmik ena ye' ttè buaë e' dalërmik, ese ulà a idöraë. E' kueki yi e' yuak ye' ttökataie, ese kë kàne tkinukia e' ki. E' skéie ie' kawöta e' chök dö ittèwa wötëulewa krus mik ekkë. Es ie' kawöta shkök ye' itöki.

³⁶ Íyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erë sene michoë e' kë dë' a' ulà a, e' ta e' dör çie bua' a' a?

³⁷ Sene michoë kë patorpa i' wa.

38 Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' Yé olo ta', ñies ibiyöchökwakpa batse'r e'pa ta, eta wépa jaëne ye' ki pè' sulusipa kë tö Skëköl dalöie wës trër wakpa kë tö imaso dalöie es esepa wörki, esepa ki ye' jaërdaë ñies.

9

1 Ñies ie' tö iché ie'pa a:

—Moki ye' tö a' a ichè tö a' tso' íe, e' welepa tö ì blúie Skëköl tso' e' kéwö de diché ta', e' suëraë kam iblérulur e' yöki.

*Jesús tö ilo taië e' kkaché ittökatapa a
(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)*

2 Ká teröl ukuöki ta Jesús mía ká bata kákkeë e' ki. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwa e' ta. Eta ee ie'pa wö shaë ie' manenettsa mía kua'ki.

3 Ie' datsi' manenettsa mía dalölöë saruruë, kë yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idöttsa saruruë es.

4 Eta ie'pa tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiäë kië Elías ena Moisés e'pa sué kapakök Jesús ta.

5-6 Ie'pa tkinewa taië. Pedro kë éna ì aneia chè, e' kuëki ichéitö Jesús a:

—¡A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe! Sú sa' tö úla yuëka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

7 Eta mochka tö ie'pa kitéwa ta e' shua ie'pa tö ttö ttsé tö ichè: “Se dör ye' alà dalër taië ye' éna, e' ttö ttsö.”

8 E' bet ta ie'pa ká sué ipamik ta ie'pa isué tö kë yi ku'ia, Jesús é dur ie'pa ta.

9 Ie'pa datskene wöwa'k ta Jesús tö ie'pa a ichè:

—Ì sué a' tö e' kë pakar yi a dö mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttéwa shkenekane e' ukuöki.

10 E' kueki ie'pa tté iwakpa ë ñi ta. Erë ie'pa ñi chaköke: "Ie' ttéwa shkenekane çima e' wà dör?"

11 Ie'pa tö Jesús a ichaké:

—çÌ kueki s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö icheke tö Elías kawötä dökne kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yöki?

12 Ie' iütérak:

—E' yëne tö Elías datse kewe. Ie' tö ì kos kaneweketke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yöki. Erë çì kueki Skököl yëkkuö tö ichè tö S'ditsö Alà, e' weirdäe ena iwatërdattsa?

13 Ye' tö a' a ichè tö Elías dë'bak, etä ie'pa tö iwe'ik siarë wës ie'pa ki ikiane es. E' bak wës ie' tté tso' kitule Skököl yëkkuö ki es.

Kabëla eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö (Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

14 Mik idenerak wé ittökatapa malepa tso' eë, etä ie'pa isué tö tajë pë' tso' ipamik. Ñies isuéitörak tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa ñi iütöke ie'pa ta.

15 Mik pë' tö Jesús sué, etä iwö krarulune ta itunemirak ishke'uk.

16 Ie' tö ichaké ittökatapa a:

—çÌ ki a' ñi iütöke?

17 Wëm eköl tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, íe ye' wa ye' aladulaköl deb-itu be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kueki kë itto.

18 Ká wa'ñe wé ie' tso' eë wimblu tö ie' éna ká chöwekewa ta ikéure iski ta shuya deka ikkō a, ikā blarke ñi mik ena ikranewa. Be' ttökatapa a ikiéyö tö wimblu e' trë'úshkar erë kë ie'pa a iöne.

19 Jesús tö iüté:

—¡A pē' kē erblōtā' Skēkōl mik! ¿Mik ye' sermirō a' tā? ¿Kōs ye' tō a' dalē'ttsemirō? Kabēla ñe' tsúbitu ña.

²⁰ Etā ie'pa wā kabēla mítser Jesús ska'. Erē mik wimblu sulusi ñe' tō Jesús sué tā kabēla painuwékaitō taiē anerō iski e' tréka burup burup tā ikkō a shuya deka.

²¹ Jesús tō kabēla yé a ichaké:

—¿Mik i' wamblēnemi ie' tā?

Iyé tō iūté:

—Mik ie' iā tsirlala e'tami.

²² Taiē wimblu tō ie' ma'wé ttēwā. Mikle tā iuyéwāitō bō' a ö di' a ittowaie. Ša' saú er siarē wa. Ilē ormi be' a, e'ma sa' kimú.

²³ Jesús tō iūté:

—¿Wes bö ibikeitsēmi tō ye' kē a ionuk? Yi erblōke Skēkōl mik, jese a i kōs ormi!

²⁴ Etā kabēla yé tō iché aneule:

—Ye' erblōke Skēkōl mik. ¡Ye' kimú kī erblök imik!

²⁵ Mik Jesús tō isué tō taiē pē' daparke, etā wimblu sulusi uñéitō i' es:

—A wimblu, kabēla i' tteke be' tō kukuō kē watsēr, kē tto. Ye' tō be' ké e' yōttsa kabēla i' a. Kē be' e' tiukwane ie' a.

²⁶ Wimblu anēka tā kabēla skà éna ká chōwéwaneitō. E' ukuōki ie' e' yétsa tā kabēla atē wes s'duowa es. E' kueki pē' taiē tō ichē tō moki iduowa.

²⁷ Erē Jesús tō iklō'wēwā iulà a tā ikimé e' kōkka tā ie' e' kēka.

²⁸ E' ukuōki tā Jesús dewā weshke tā ittōkatapa tō ie' a ichaké bánet.

—¿I kueki sa' kē a wimblu e' trēneshkar?

29 Ie' tō ie'pa iūté:

—Wimblu sulusi ese trēoshkarmi ikiè S'yě a e' ě wa*

Jesús skà e' biyö ché tō itterawa

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Jesús ena ittökatapa e' yéttsa ee tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wöbla'uk, e' kueki ie' kě ki ikiane tō wé ie'pa tso' e' jcherwa yi wa. Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pè' ulà a ta ye' tterawarakitō. Erë e' ki ká de mañat ta ye' shkerdakane.

³² Erë ì ché ie' tō, e' wà kě ane ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakök.

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ E' ukuöki ie'pa demi Cafarnaúm. Mik ie'pa dewa weshke, eta Jesús tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì ki a' ñì iütöro ñalā ki?

³⁴ Erë ñalā ki ie'pa ñì iütöro tō wé dör ibua'ie imalepa tsata, e' kueki ie'pa siwa'bléwa.

³⁵ Eta Jesús e' tkéseř ta ie'pa dabom eyök ki böl e'pa kiéitō ta ichéitō ia:

—Yi ki ikiane tō idö ibua'ie imalepa tsata, e' ta ese kawöta e' wöökwa imalepa dikia ikanè mésoie ikimoie.

³⁶ E' ukuöki ta alala duéseřitö eköl ie'pa shushaë ta ikékaitö ulà a ta ichéitö iarak:

* **9:29 ikiè S'yě a e' ě wa:** Yëkkuö këchke wele tō iki kuötkéka i' es: ena batsè wa.

37 —Yi tö alala i'se kiéw_a ye' ttõ wa, ese tö ye' wák kiéw_a. Es ñies yi tö ye' kiéw_a, ese kë w_a ye' ë kinew_a, yi tö ye' patkë'bit_u, e' kiéw_aitö ñies.

*Yi kë ku' ñippök se' ta ese tso' buaë se' ta
(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)*

38 Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama trë'wéyal be' ttõ wa. Èrë ie' kë ku' se' ta, e' kueki sa' tö iché ia tö kë iwaria.

39-40 Ie' tö ie'pa iuté:

—Yi tö ì kë or yi a ese wé ye' ttõ wa, ese kë a ye' yënu_k suluë. Yi kë ku' ñippök se' ta, ese tso' se' ta. E' kueki kë iwöklö'war.

41 Yi isie tö di' kakla ë mé a' a yè, ye' dör Cristo e' icha a' dör e' kueki, moki ye' tö a' a ichè tö ese a' iské patordaë buaë.

*A' tso' wösh wa ì tö s'ké ì sulu wamblök ese yöki
(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)*

42 “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, ese eköl ké ì sulu wamblök, esepa weirdaë taië shütë tkök_a ák wawoie muéw_a ikuli' a batrèemi dayë a e' tsat_a.

43-44 A' ulà tö a' ké ì sulu wamblök, e' ta itöö. A' döw_a sene micho a ulà etkë, e' dör buaë. E' skéie a' döw_a bö' ké a ulà bötkë e' dör suluë. Eë bö' kë wöitta'wa.

45-46 A' klö tö a' ké ì sulu wamblök, e' ta itöö. A' döw_a sene micho a klö etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyèw_a bö' ké a klö bötkë e' dör suluë.

47 A' wöbla tö a' ké ì sulu wamblök, e' ta iyöttsa. A' döw_a ì blúie Skëköl tso' e' a wöbla ek ë, e' dör buaë. E' skéie a' uyèw_a bö' ké a wöbla böke e' dör suluë.

48 E' ké a öña tö s'kateke kekraë kë duöt_a'w_a, ñies bö' wöñarke kë wöitta'w_a.

49 “S'weir e' dör s'paiklè wës iyiwak jchè ña'wè mè Skèköl a ese paiklè dayè wa es.

50 Dayè dör buaë, erë kë ikke ta'ia, e' ta kë ibuarpaiane. Kë a' tō dayè kke chöukwa a' er a. A' senú bërë ñita.”

10

Se' ñi ðwa ese ché Jesús tō

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

1 Jesús e' yéttsa Cafarnaúm mía Judea ta itkattsa Jordán a wishet. Eë pë' e' dapa'wéne ie' ska' ta ie' tō ie'pa wöbla'wémítke wës ie' wöblar es.

2 Eta fariseowakpa welepa de ie' ska' ta ie'pa tō ie' a ichaké itsaioie:

—¿Wëpa a kawö ta' itayë owa ö au?

3 Ie' tō ie'pa iüté:

—¿Ì uk Moisés tō a' ka' ttè dalöiëno kï?

4 Ie'pa tō ie'pa iüté:

—Moisés tō ikéwö me' se' a ñi owa yëkkuö muk s'tayë a ta itrë'ukshkar.

5 Ie' tō ie'pa a iché:

—A' er darërë, e' kueki Moisés tō ttè e' me'at a' a es.

6 Erë mik ká i' yöne, eta kë idir es. Itso' kitule i' es: ‘Skèköl tō se' yö' wëm ena alaköl.

7 E' kueki wëpa kë serpaia iyé ena imì e'pa dapömik ta iserdawa alaköl ta.

8 Ie'pa bøl serdaë ñita ta ie'pa mía wës wák eköl ë es.* Es ikiteat, e' kueki ie'pa kë ià bøl, ie'pa yöne wës wák eköl ë es.

9 E' kueki wëpa batséwa Skèköl tō esepa kë batsökök yi tō.

* 10:8 Génesis 2.24

10 Mik ie'pa dene wəshkə, eṭa ittōkatapa tō ie' ichaké ttè e'ki.

11 Ie' tō ie'pa iūté:

—Wēm tō itayē éwa, ese tō alaköl ské tséwəne, e' ṭa e' wa ie' tō isenewəbak kewe e' dalösewéwə.

12 Ñies tayē tō iwēm éwa, ese tō wēm ské tséwəne, e' ṭa e' wa ie' tō isenewəbak kewe e' dalösewéwə.

Jesús tō ikié S'yě a ala'rla ki

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

13 Eṭa pè' wə ala'rla debitu əs Jesús ulà mùka iki. Erē ittōkatapa tō pè' e'pa uñélor.

14 Mik e' suéitō ṭa iluneka ṭa ichéitō ie'pa a:

—Əs ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wəs ie'pa es, esepa blúie Skéköl tso', e' kueki kē iwöklö'wəria.

15 Mokı ye' tō ichè tō yi kē e' wöđwa wəs alala es ì blúie Skéköl tso' e' kiowa, ese kē döpaṭa.

16 Eṭa ie' tō ala'rla paklö'wéwə ṭa iulà méka iki ṭa ier buaë ché ia.

Inuköl blu' eköl e' tō Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

17 Mik Jesús shkémítke, eṭa wēm debitu eköl tuneule, e' tkérō kuchè ki ie' wörki, ṭa ie' a ichakéitō:

—A s'wöbla'ukwak, be' dör buaë, çì wèmi ye' tō əs sene michoë dö ye' ulà a?

18 Ie' tō iūté:

—çì kueki be' tō ye' kié buaë? Skéköl eköl ě dör buaë.

19 Ie' ttè dalöiëno e' jcher be' wə: 'Kē a' kawö ṭa' s'ttökwa, kē a' kawö ta' s'senewəbak dalöseukwa, kē a' kawö ṭa' akblök, kē a' kawö ṭa' s'kkatök kachè

wa, kě a' kawö ta' s'kitö'uk, a' yě ena a' mì e'pa dalöiö.'†

²⁰ Wēm ie' iuté:

—A s'wöbla'ukwak, ttè e' kōs dalöië'bitu ye' tö ye' ià duladula e'tami.

²¹ Jesús ie' sué er bua' wa ta ichéitö:

—Íyi etkě kianeia be' a wè, e' dör i': Be' yú ta ì tso' be' wa, e' wataútsa seraa ta iské mútsa s'siarëpa a. E' ukuöki ta be' shkō ye' ta ye' ttökataie. Es ta íyi buaë taië döraë be' ulà a ká jaì a.

²² Ie' dör inuköl blu' taië, e' kuëki mik e' ttséitö, eta iwö éwa iski ta imía eriane taië.

²³ Jesús tö ká sué ipamik ta ichéitö ittökatapa a:

—İnuköl blüpa a darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a!

²⁴ Ttè e' tö ittökatapa tkiwéwa, erë ie' tö ie'pa a iska chéne:

—İA ala'r, darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a!

²⁵ Inuköl blu'pa a dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a, e' dör darërëë tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wökla a e' tsata.

²⁶ Mik e' ttsé ie'pa tö, eta ie'pa kī tkinewa taië ta ie'pa ñi chaké:

—E' dör es, e'ma çyi tsatkërmi?

²⁷ Ie'pa webléitö ta ichéitö:

—E' kě onuk s'ditsö a wēs, erë kě dör es Skëköl a, ie' a íyi ulitane ormi.

²⁸ Pedro tö ie' a ichémi:

—Sa' tö íyi ulitane me'at ta sa' bite be' ta.

²⁹ Jesús iiuté:

† **10:19** Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

—Mok̄i ye' t̄o a' a ichè t̄o yi t̄o iu ö iēlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká méat ye' dalèrmik ena ye' tté buaë dalèrmik,

³⁰ e' ta ká i' k̄i ese ulà a iské dōrane taiē dōka u cien eyök. Es ñies iēlpa ö ikutapa ö imì ö iyé ö ila'r ö iká ese dōraē iulà a dōka cien eyök. Erē ñies iweirdaē siarē ye' tté buaë kuēki. Erē aishkuō ta sene michoē dōraē iulà a.

³¹ Erē i' ñe ta s'tso' taiē keweie esepa dōraē bataie, ena s'tso' bataie i' ñe ta esepa dōraē keweie.

Jesús skà e' biyö chéne tō itterawa

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Eta ie'pa mirka ñala k̄i micho Jerusalén. Jesús shkōrami ittōkatapa yōk̄i kewe. Ittōkatapa mir tkirulewā ena pē' mir ie'pa itōk̄i e'pa suane. Ie' ttōkatapa dabom eyök k̄i bōl, e'pa kiémiitō bānet ta ì tkōraē ie' ta e' pakémiitō ie'pa a. Ichéitō:

³³ “Se' mirka Jerusalén i', eta eē ye' dōr S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa ulà a. Ie'pa tō ye' kichateraē ta ye' wōmerattsa pē' kē dōr judiowak esepa ulà a ttēwā.

³⁴ Ye' wayueraē ie'pa tō, iwiri tuōraē ye' k̄i, ye' pperarakitō, ena ye' tterawarakitō; erē e' k̄i ká de mañat eta ye' shkerdakane.”

Santiago ena Juan tō kawö kié Jesús a

(Mateo 20.20-28)

³⁵ Santiago ena Juan e'pa dōr Zebedeo ala'r e'pa dewā Jesús o'mik ta ichéitō ia:

—A s'wōbla'ukwak, sa' k̄i ikiane tō ì kieke sa' tō be' a e' mú sa' a.

³⁶ Ie' tō ichakérak:

—¿Ì kiane a' k̄i?

³⁷ Ie'pa tō iiüté:

—Mik be' tkēnek̄a s'blúie olo ta' tajē, et̄a kawō mú sa' a e' tkökser be' o'mik, eköl be' ulà bua'kka, eköl be' ulà bakl̄i'kka s'wēttsuk be' ta.

³⁸ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kē w̄a ijcher ì kiök a' tso'. ¿Íyi yeraë ye' tō bacha'bachaë, e' yarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wēs ye' weirdaë es?

³⁹ Ie'pa tō iiüté:

—Tõ, sa' dirmi.

Ie' tō iché ia:

—Ye' tk̄a' w̄a yeraë a' tō. A' weirdaë wēs ye' es.

⁴⁰ Erë e' tkökser ye' ulà bua'kka ö ye' ulà bakl̄i'kka, e' kē kēwō menuk ye' a. E' tso'tke klöule yi a imeke esepa a.

⁴¹ Mik ttè e' ttséw̄a ittök̄atapa malepa dök̄a dabom eyök (10) e'pa tō, et̄a ie'pa ulunek̄a Santiago ena Juan k̄i.

⁴² Erë ie' tō ie'pa kié s̄erā ta ichéitō:

—A' w̄a ijcher tō pē' kē tō Skököl dalöiè, esepa wökirpa kos e' alökek̄a ie'pa k̄i kek̄raë, ñies iblúpa tō ie'pa patkeke kēsik wa.

⁴³ Erë a' kē k̄ane e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak s'wökirie, ese kawöt̄a e' wöökwa s'malepa dik̄īa diöshet ikanè mésoie.

⁴⁴ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie s'malepa tsat̄a, ese kawöt̄a e' mukts̄a s'malepa a kanè mésoie.

⁴⁵ Ye' dör S'ditsö Alà, e' kē dē'bit̄u as yi tō ye' k̄imù, ye' dē'bit̄u s'k̄imuk ena e' mukts̄a ttèw̄a s'tso' tajē e' nuì skéie. E' kuek̄i a' kawöt̄a e' wöökwa s'malepa kanè mésoie.

Bartimeo bua'wéne Jesús tö
(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yökettsatke ittökatapa ta ena pè' dami taië itöki e'pa ta, eta ee wëm eköl siarë tkër ñala ska'. E' dör inuköl kak kiökwak kië Bartimeo dör Timeo alà, e' wöbla kë wawër.

⁴⁷ Mik ie' ittsé tö Jesús Nazaret wak damitkö, eta ie' iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁸ Taië pè' tö ie' uñeke as isiwa'blöwa, erë ie' ki arkeka:

—¡A David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁹ Eta Jesús e' duéser ta ichéitö:

—Ie' kiöttsa.

Eta wëm wöbla kë wawër, e' kiéttsa ie'pa tö ta ichérakitö ia:

—Be' er kuú. Be' e' köka. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰ Eta wëm tö ipaio kikke yéttsa ppéumi ta ie' e' kéka bet dewa Jesús ska'.

⁵¹ Ta Jesús tö ie' a ichaké:

—¿I kiane be' ki tö ye' tö iwè be' a?

Ta ie' tö iiuté:

—A s'wöbla'ukwak, ye' ki ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁵² Jesús tö iché ia:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yúne.

E' wösha ta ie' wöbla buanene ta imía Jesús ta ñala wa.

11

Jesús demi Jerusalén
(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa dökemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kébata kuli' a ta eë ie' tö ittökatapa kié böl

² ta ichéitö iarak:

—A' yú wì u wëne eruleë eë. Mik a' demi eë, e' bet ta burro pupula moulewa kueraë a' tö etö kë kî yi e' tkëuleka ese. E' wötsöo ta itsúbitu ña.

³ Yile tö a' a ichakeke: '¿Ì uk a' tso?', e' ta iütö: 'Skëképa kî ikiane', e' wa ie' tö imène.

⁴ Eta ie'pa míyal tö burro ñe' kué, motër ukkö a ñala shaë. Iwötsée ie'pa tö tsèmi.

⁵ Eta welepa iëter eë e' tö ichakérak:

—¿Ì uk a' tso'? ¿Ìie a' tö burro se wötsée?

⁶ Ittökatapa tö iüté wes Jesús tö iché ia es ta ie'pa tö iébitu.

⁷ E' ukuökî ittökatapa wa burro bitetser Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikké méka burro kî ta Jesús e' tkéka iki.

⁸ Taië pè' tö ipaio kikké shuélor ñala kî, iskà tö kal kō tè'lor kañika tsèmi ese shuélor ñala kî Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pè' mirwa keweie Jesús yöki ñies itöki, e'pa ulitane arke taië:

—¡Skëkö! kikké! Yi datse ie' ttö wa, ayëcha buaë e'.

¹⁰ E' datse s'wëttsukne s'blúie wes se' yé David bak es. Ayëcha buaë ie'. ¡Skëkö! tso' ká jaì a e' kikké!*

¹¹ Jesús dewa Jerusalén ta imía dewa Skëköl wé a. Ie' tö íyi weblé seraä. Ká tuirketke, e' kuëkî imía Betania ittökatapa dabom eyök kî böl, e'pa ta.

* **11:10** Salmo 118.25-26

Jesús tö higowö yulé
(*Mateo 21.18-19*)

¹² Bule es ta mik ie'pa e' yélur Betania, eta Jesús dué bli wa.

¹³ Kamië ie' tö higuera klõ sué kō arwa buaë. Ie' mía iweblök tö iwö ta'. Erë kë ie' wa iwö kune. Kam iwö kēwō dōwa, e' kueki ikō ë arwa taië.

¹⁴ Ie' tö iché higo klõ a:
—iKë yi tö be' wō katepaia!
E' ttsé ittōkatapa tö.

Jesús tö Skököl wé batse'wé
(*Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹⁵ Ie'pa demi Jerusalén ta Jesús dewa Skököl wé a. Eë ie' e' kēka wēpa tso' iyi taük ena iyi wataük e'pa trē'ukyal. Inuköl mane'ukwakpa† mesa trélurkaitō. Nies nuböl wataükwakpa kula' trélurkaitō.

¹⁶ Nies ie' kë tö yi a kawō mè iyi tsuktö Skököl wé shua.

¹⁷ Eta ie' tö s'wöbla'wémitke ta ichéitō:
—Skököl tö iyë'at iyëkkuō ki: 'Ye' u kirdaë tto ye' ta wé ká ulitane wakpa a,‡ erë a' tö iia'wēka akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotepa wōkirpa ena s'wöbla'uk ttē dalöiëno wa wakpa tö, eta ie'pa ileritsémi Jesús ttowaie. Ie' tö s'wöbla'weke e' tö pē' kōs tkiwēwa, e' kueki judiowak wōkirpa suane iyōki.

¹⁹ Erë mik ká tuine, eta ie' e' yéttsa Jerusalén ittōkatapa ta.

† **11:15 inuköl mane'uk:** Judiowak a inuköl tso' wakanewè Skököl wé ë a, e' tuëkene ie'pa tö inuköl ëse wa. ‡ **11:17** Isaías 56.7

Higo klö sinewa
(Mateo 21.20-22)

²⁰ Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klö o'mik, eta ie'pa tö isué tö isinewa dö iwí kicha ë.

²¹ Eta ì bak e' anewa Pedro éna, e' kuëki ie' tö Jesús a iché:

—A S'wöbla'ukwak, isaú higuera klö wayë'abö e' sinewa.

²² Jesús iiuté:

—A' erblö Skököl mik.

²³ Mokí ye' tö a' a iché tö yi tö iché kabata wì a: 'iBe' e' sköttsa íe anúwa dayë a!' ta iklö'wéitö moki kë ibikeitsekä bötböt tö ì chéitö e' wà tköraë, e' ta es iwà tköraë.

²⁴ E' kuëki ye' tö a' a iché tö iklö'ú tö ì kié a' tö Skököl a' e' wà detke a' ulà a, eta iwà döraë.

²⁵⁻²⁶ Nies mik a' tso' ikiök ie' a, eta ilè tté tso' a' wa yile ki, ese nuí olo'yö iki as S'yé tso' ká jai a e' tö a' icha olo'yö a' ki nies.

¿Yi tö kawö mè Jesús a?
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ E' ukuöki ta ie'pa dene Jerusalén. Jesús shködur Skököl wé a. Eta sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa e'pa de ie' ska'

²⁸ ta ichaké ia:

—¿Yi ttö wa be' tö íyi ikké weke? ¿Yi tö e' kéwö mé be' a?

²⁹ Ie' tö iiuté:

—Nies ye' tö a' a ilè chakeke, e' iuté a' tö, e' ta ye' tö a' a icheke tö yi tö ikéwö me' ye' a.

³⁰ ¿Yi tö Juan patké' s'wöskuök? ¿Skököl tso' ká jai a e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

³¹ Ie'pa ñì iütémi ta ichekerakitö: “Sö ichèmi tö Skëköl tö ipatkë'bitu, e' ta ie' tö se' a ichèmi: ‘¿Ì kuëki a' kě wa ie' ttè klöone?’ ”

³² Pë' ulitane tö iklö'wé tö Juan dör Skëköl tteköl chökle, e' kuëki ie'pa suane pë' yöki. E' kuëki ie'pa tö icheke ñì a: ‘Kě se' a iyënuke tö s'ditsö tö ie' patkë'.

³³ E' kuëki ie'pa tö iüté:

—Kě sa' wa ijcher.

Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kě tö a' a ichepa tö yi tö ye' a kawö mé íyi ikkë woie.

12

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹ Jesús tö tté kleé ie'pa a i' es: “Wëm eköl tö uva kuatké taië ta ikköiéwaítö buaë, kauk biéitö uva diö tuoie. Ñies úla yuéitö kakkëë uva kkö'noie. E' ukuöki ta ie' tö ipeitéat wëpa wëlepa a as ie'pa tö ipataù ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuöki ta ie' miá ká bánet.

² Mik uva wöline tso'tke wë'iaë shtë, eta ie' tö ikanè méso patkémi eköl ie' icha tsuk.

³ Erë ie'pa tö ikanè méso klö'wëwa ppé taië patkémine ulà wöchka.

⁴ Eta kanè wák tö ikanè méso skà patkémine eköl, erë e' shka'wé ie'pa tö iwökir ki ta iché suluë.

⁵ E' ukuöki ta eköl skà patkémine ie' tö ta e' ttëwa ie'pa tö. E' ukuöki ikanè mésopa skà patkémii tö taië, erë ie'pa tö wëlepa ppélor wëlepa ttélur.

⁶ “Bata ekkë ta iateia eköl ë. E' dör iwák alà, e' dalër taië ie' éna. E' patkémii tö ta ie' ibikeitsè: ‘Ye' alà idir, e' kuëki ie'pa tö idalöieraë.’

7 Erë ie'pa tö iché ñì a: 'Ká i' atdaë ie' wì ulà a. Ittöwasö, es ká i' döraë se' ulà a.'

8 E' kueki ie'pa tö iklö'wéwä ttéwä tã inú kéumi ie'pa tö uva ké a bánet."

9 Eta Jesús tö ie'pa a chaké:

—¿Ìma a' ibikeitsè? ¿Ì weraë kanè wák tö? Ie' mira kanéukwakpa ttökulur tã uva kané meraneitö pè' kuá'kì a.

10 Ye' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kì, ¿e' kë sune a' wä? E' tö ichè:

'Ák watéttsa u yuökwakpa tö e' yönene ák bua'buaié.

11 E' kaneq' Skëköl tö,

tã e' tö s'ttsë'wëke buaë, s'tkinewä iweblök.*

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

12 Ie'pa tö isuéwä tö kleè e' wa Jesús tö ie'pa ché, e' kueki ie'pa éna iklö'wákwa. Erë ie'pa suane pè' yöki, e' kueki ie'pa tö iméat tã iponemi.

S'wökirpa patauk, e' tté

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

13 E' ukuöki tã ie'pa tö fariseowakpa wëlepa ena Herodes klépa wëlepa patkëmi Jesús ska'. Ie'pa kì ikiane tö ie' tö ilè chë ikkatoie.

14 Ie'pa demi ie' ska' tã ichéraitö ia:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wä ijcher tö këkraë be' ttö mokì. Be' tö sulitane suëke ñikkëë. Ìma pè' tö be' cheke e' kë kì be' tkine. E' kueki be' tö s'wöbla'wëke yësyësë Skëköl ñalé tté wa. Ichö sa' a, Roma wökir kibi patuèsö ¿e' dör buaë ö kë idör buaë?

15 Erë ie' tö isuéwä tö ie'pa e' öke er sulu wa, e' kueki ie' tö iché iarak:

* 12:11 Salmo 118.22-23

—¿Ì kuekì a' tso' ye' ma'uk tsaiè? Inuköl wöshki tsúbitu ña et suè.

¹⁶ Età ie'pa tö inuköl wöshki tsémi ie' a et ta ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Yi diököl ena yi kiè me'rka ikì?

Ie'pa tö iüté:

—Roma wökir kibi.

¹⁷ Età ie' tö iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a, ta kos Skéköl icha ese mú ie' a.

Ie' tö ie'pa iüté es, e' tö ie'pa tkiwéwa.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Età saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö s'duowa e' kë shkenukkane. Ie'pa tö ie' a ichaké:

¹⁹ —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö ttè dalöiëno kitat yëkkuö kì e' tö ichè i' es: Wëm blënewa kë alà ate, e' ta ie' èl kawöta ischö tsukwa as ilà köka iël blënewa, e' a.

²⁰ Etökicha wëpa bak doka kul ñi èlpa, ikibi alaköl tséwa, erè iblënewa kë alà ate.

²¹ Ie' itökì iël tö ischö tséwa, erè e' ñies blënewa kë alà ate. E' sù iwamblëne iël ta

²² ena imalepa ta. Ie'pa kul blërulune kë alà ate alaköl e' ta. Bata ekkè ta ñies alaköl e' blënewa.

²³ Wëpa kul e' bak alaköl eköl è ta. Mik s'duowa e' shkënekane, età ¿wëne dömi ie' wëm chökìe?

²⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kë wa Skéköl yëkkuö sùule, ñies ie' diché kë jcher a' wa, e' kuekì a' wöa ká chowa.

25 Mik s'duolur e' shkenekane, eta wëpa ena alakölpä kě serpawaiä ñita. E'pa míyal wes Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai ä kě sërta'wä ñita es.

26 ¿A' kī kiane jcheno tö moki s'duowa e'pa shkerdakane? Skököl ut Moisés ta kal tsir wõnarke bö'ie, e' shua, ¿e' pakè kě aritsule a' wä Moisés yëkkuö kī? E' kēwö ska' ta Skököl tö iyë': 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl.†

27 E' wä kiane chë tö ie' kě dör s'duowa, e'pa Kököl. ¡Ie' dör s'ttsë'ka, e'pa Kököl! Tajë a' wöä ká chowa.

*¿Skököl ttè dalöiëno e' isie dör ibua'ie?
(Mateo 22.23-40)*

28 Eta s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa dur eköl ie'pa tso' ñi iütök e' ttsök. Ie' tö ittsé tö Jesús tö ie'pa iüté buaë, e' kueki ie' ichaké ia:

—Skököl ttè dalöiëno, ¿e' wëne dör ibua'ie imalepa tsata?

29 Ie' iüté:

—Skököl ttè dalöiëno kibiie imalè tsata e' dör i': 'A Israel aleripa, a' tö ittsö. Këkë dör se' Kököl, e' ë dör Skököl.

30 E' dalëritsö a' er kos wa ena a' wák kos wa ena a' erbikè kos wa ena a' diché kos wa.'

31 E' itöki e' dör i': 'A' malepa dalëritsö wes a' wákpa e' dalër es.' Kë ttè ta' dalöiëno tköka ttè böt e' tsata.

32 Eta s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tö iché ia:

† 12:26 **Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kököl:** Mik ttè e' yë' Skököl tö Moisés ä, eta Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak ká iaiaë. Wes ie' tö ichë, e' wä kiane chë tö ie'pa tso' ttsë'ka Skököl ta. Éxodo 3.6 saú.

—A s'wöbla'uk, be' iuté buaë. Ì ché be' tö e' dör moki. Skököl dör eköl ěme. Kě e' skà ta.

³³ Nies s'kawötä ie' dalëritsök se' er kos wa ena se' kabikeitsö kos wa, ena se' diché kos wa, nies s'kawötä s'malepa dalëritsök wes se' wák e' dalër es. E' wésö, e' ta e' dör buaë se' a tköka iyiwak jchëule ña'wè wa'ñe ena iyiwak jchëule skà mèsö Skököl a e' kos tsata.

³⁴ Mik ie' isué tö s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tö ie' iuté buaë yësyësë, eta ie' tö iché ia:

—Ì blúie Skököl tso' e' o'mik tsinet be' tso'.
Eta kë yi kësik dë'kaia ie' a ì skà chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Jesús tso' ie'pa wöbla'uk Skököl wé a ta ie'pa a ichakéitö:

—¿Wes s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ichëmi tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiè David e' aleri?

³⁶ Eré David wák tö iyë' Wiköl Batse'r wa i' es:
'Skököl tö ichè ye' Kököl a:

Be' e' tköser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë,
dö mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klö dikia eta. ‡

³⁷ Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör David aleri,
e' ta ¿wes e' kiëmi David tö ie' Kököl?

Eta pè' tso' tajë, e'pa tö Jesús ttö ttseke er bua' wa.

Jesús tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús tö s'wöbla'weke e' shua ie' tö iché: “A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsië ese mik wé pè'

‡ 12:36 Salmo 110.1

tso' tajë ese ska' as pë' tö ie'pa shke'ù wës kékëpa dalöiërta' tajë es.

³⁹ Ñies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wekerakitö, ese ska' kula' tso' kékëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie.

⁴⁰ Ie'pa tö alakölpa schö u yeta'ttsa iulà a, eta ittökerak S'yë ta braraë sulitane wöwa idikiñoie tö ie'pa dör pë' buaë yësyësë. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata."

*Alaköl siarë tö inuköl mé Skököl a
(Lucas 21.1-4)*

⁴¹ Etökicha ta Jesús tkër kalkuö tso' inuköl ioie më Skököl a e' wösha pë' tso' inuköl iök kalkuö a e' sauk. Inuköl blüpa tso' tajë esepa tö inuköl ieke tajë.

⁴² E' wöshaë ta alaköl siarë dör schö debitu eköl, e' tö inuköl wöshkila yöule cobre wa tuë tottola ese iéwa böt kalkuö ek a.

⁴³ Jesús tö ittökatapa kié ta ichéitö ia:

—Moki ye' tö a' a ichè tö alaköl siarëla dör schö wí tö inuköl iéwa kibiie imalepa tö ié kos e' tsata.

⁴⁴ Ie'pa ulitane tö inuköl kuö aṭe ese ié, erë ie' siarë, e' tö ie' wa itso' sēnoie e' kos métsa. E' kueki ye' tö ie' ché es.

13

*Jesús tö iché tö Skököl wé olordawa
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)*

¹ Mik Jesús e' yéttsa Skököl wé a, eta ittökata eköl tö iché ie' a:

—¡A s'wöbla'uk, isaú! U bua'buä yöule ák bua'buäala wa.

² Ie' iüté:

—U kos tso' bua'buaë sué a' tö íe, e' olordawa s_{er}aa, iékwö è kě atpa ñi bata ki.

¿Ì wa sò isuèmi tö ká i' erkewatke?

(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuök_i ta ie'pa míyal kabata kiè Olivo tkërka Skéköl wé wöshaë ee. Jesús e' tkés_{er} ta Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tö ie' a ichaké bánet:

⁴ “Ichö sa' a: ¿mik íyi ekké wamblërmi? ¿Ì wa sò isuèmi tö iwamblërketke?”

⁵⁻⁶ Ie' iüté: “Tajë pë' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: ‘Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e’, ta pë' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kě yi tö a' kitö'ù.

⁷ “Mik a' tö ibiyö ttsé tö ká tajë wakpa ñippöke tajë w_i a dià a, etä e' kě tö a' tkiuk. E' wake' tköraë, erë ká i' erwami e' kianeia.

⁸ Ká kua'ki kua'ki wakpa ñippöraë ñita. Ñies í tö ká wöt_iweraë ká wa'ñe. Ñies ká tseë wakpa tteraë bli tö tajë. Íyi ekké dör erpa s'tsá weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör w_{es} alaköl alà kurketke ta ikirirke es.

⁹ “A' e' kkö'nú. A' merdattsa s'shulökwakpa a ta a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wo wé a. Ie'pa tö a' keraë e' duöks_{er} shulè s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kueki. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a.

¹⁰ Erë kam ká i' erwa e' yöki ye' tté buaë e' kawöta pakè ká ulitane wakpa a.

¹¹ Mik a' menettsä ttè shulökwakpa a, etä kě a' tkinuk ima a' e' tsatkömi. Mik e' kéwö de, etä kě a' ttöpa a' wákpa er wa, e' skéie Wiköl Batse'r ttöraë a' wa. E' kueki ttè eraë Skéköl tö a' a chè e' chö.

12 Etā wēlepa tō iēl wōmerattsa ttēwā, iyē tō ilà wōmerattsa, ñies ala'r e' kōrakā iyē ena imi kkatōk as ittōwā.

13 Sulitane tō a' sueraē suluē ye' ttē kuēkī. Erē yi e' tkēwā darērēē dōkā bata ekkē, esepa tsatkērdaē.

14 “Íyi sulusi tō ì dōr batse'r ia'wē ñáie e' tkērdakā wē kē ikawōtā tkēkā ee* (yi tso' yēkkuō i' sauk, e' éna iwà anú). Mik e' suē a' tō, etā wēpa serke Judea e'pa tkōyalmi kabata a.

15 Yi tso' u bata kī ese kē dōkwāne weshkē íiyi yōktsā, itkōshkarmi.

16 Ñies yi tso' kanēblōk kañikā ese kē dōkwāne weshkē idatsi' yōktsā.

17 E' kēwō ska' tā alakōlpa alà kurketke ena alakōlpa tsu' muke ilà a iwēstela ina esepa tā!

18-19 S'ditsō weirdaē taiē shute kōs kē s'we'ikule ekkē mik ká yō' Skēkōl tō dō ikkē tā, ñies kōs kē s'weirpa aishkuō tā ekkē. E' kuēkī ikiō Skēkōl a as kē e' wamblēr a' tā yuēdiō kēska'.

20 E' kēwō kē wōōpawa Skēkōl tō, e'ma kē yi isie atukīā ttsē'ka. Erē e' kēwō wōerawaitō, wēpa shukitbakitō esepa dalērmik.

21-22 “Kachōkwakpa e' kōrakā e' chōk tō ie'pa dōr wē pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö ie'pa dōr Skēkōl ttekōl wēle. E'pa tō ì kē or yi a ese weraē s'kitō'woie tō ie'pa ttē dōr mokiē. Dō wēpa shukit Skēkōl tō, esepa kitō'wēmi e' mú kitērmī e'ma. E' kuēkī yile tō iché a' a: 'Isaú, wē pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dur iē', ö 'Isaú, idur wīe', e' tā kē a' tō iklō'wā.

23 ¡A' tso' erki! Íyi ekkē biyō chétkeyō a' a kēweie.

* 13:14 Íyi sulusi...tkēkā ee: Mateo 24.15 saú.

*Jesús dörane olo ta' taië**(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)*

24 “Erë s'weine e' kéwö tka, etä diwö wötuirdawa, ñies si'wö kë wöñarpaia.

25 Bëkwö darolordaë ena ì kōs tso' ká jaì a e' wötirdaë.

26 Etä ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a diché ta' taië olo ta' taië, e' wërdaë.

27 Skëköl biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa dapa'ukka ek tsiní ěme. Ie'pa tö iyuleraë ká wa'ñe dö wé ká i' bata erkerö eë ena wé ká jaì bata erkerö eë.

28 “A' e' wöbla'ú ttè ikkë wa iwà saú higo klö wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoka, etä a' wä ijcher tö duas dewatke tsinet.

29 Es ñies mik a' tö isué tö íyi ekkë wamblërke, etä a' wä ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsinet.

30 Moki ye' tö a' a' ichè tö íyi ekkë wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

31 Kāshuk ena ká i' erdawa, erë ye' ttè michoë e' kë erpawa yës.

32 “Erë e' kéwö e' diwö kë jcher yi wä. Skëköl biyöchökwakpa tso' ká jaì a, e'pa kë wä ijcher, ñies ye' dör Skëköl Alà e' kë wä ijcher. S'yě ě wä ijcher.

33 “A' kë wä ijcher wekkë ta' idiwö de, e' kueki a' tso' erki, a' senú wösh wa.

34 E' dör wes wëm eköl mi'kea kamië ká kua'ki a es. Ie' tö iché ikanè mésopa a: ‘U kkö'nú ña.’ Etä kanè tuléatitö ie'pa bik ekkë a. Ie' tö iché ie' ká wékkö kkö'nukwak a: ‘Be' tso' wösh wa.’

35 Es ñies a' tso' erki. A' kë wä ijcher mik ye' dör wes u wák es e' dotkene. Ye' dömibitü ká tuinetke

ekkë alè, ká shaböts alè, dakro ane ekkë alè ö ká ñine alè ta.

³⁶ A' tso' wösh wa dö' a' kuèwayö kapè a.

³⁷ Ttè chéyö a' a, e' chekeyö sulitane a: ¡A' tso' wösh wa!"

14

*Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wèwa
(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)*

¹ Ká böt ë kianeia Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'woie. Ñies e' kèwö ska' ta Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tkö'weke judiowak tö. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús aleritsé kitö'wè iklö'wowa ttèwa.

² Ie'pa welepa tö iché:

—Kë sö wamblö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö a as pè' kë shutirka. E' kueki ie'pa éna iklö'wakwa ikité wa.

*Jesús klö ki kiö masmas téka alaköl eköl tö
(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)*

³ Jesús minea Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkëria mesa ki, e' dalewa alaköl debitu eköl e' wa kiö masmas kië nardo ese chökle tuè darërë, ese debitu. Kiö e' ukkuö yöule ák kië alabastro e' wa. Kiö ukkuö kuli' péwaitö ta itéka Jesús wökir ki.

⁴ Welepa uluneka ie' ki ta ini a ichérak:

—¿I' kueki alaköl tö kiö we'ikéwa?

⁵ Ituè darërë doka s'kanablö duas ek ské ekkë. Iwatormittsa s'siarëpa kimoie.

Etá suluë ie'pa tö alaköl e' paké.

⁶ Erë Jesús tö iché:

—Imúat bĕrĕ. ¿Ì kuekĭ a' itsiriweke? Íyi buaë kanewé ie' tō ye' a.

⁷ S'siarĕpa tso' kekraë a' shuā, etā e'pa kimèmi a' tō mik a' kĭ ikiane e' tā. Erĕ ye' kĕ ku' kekraë a' tā.

⁸ Ie' tō iwé ye' a kōs ie' a ior ekkĕ. Ie' kiō té ye' kĭ ye' kanéwoie kam ye' nu wōtĕrwa e' yōkĭ.

⁹ Moki ye' tō a' a ichè tō ká wa'ñe wé Skĕkōl ttè buaë pakarke eĕ ipakardaë ñies tō ie' tō ì buaë o' ye' a. Es e' kĕ chōpawa yi ĕna.

Judas tō Jesús wōméttŝa

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Jesús ttōkatapa dabom eyōk kĭ bōl, e' ekōl dōr Judas Iscariote, e' mía sacerdotepa wōkirpa ska' ichōk tō ye' a Jesús mermittŝa a' a.

¹¹ Mik e' ttsé ie'pa tō, etā ittŝĕ'nerak buaë tā ikablé ie' a inukōl muk. Etā ie' tō kawō yulĕmi bua'iewā Jesús wōmottŝa.

Jesús bata chkĕiā ittōkatapa tā

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Kawō kiĕ Pan Kĕ Yōule Iwōlōwōka Wa e' kĕwō tsā diwō dewatke* E' diwō wa ie'pa obeja pupula jcheke Judiowak Yĕpa Yĕrulune Egipto, e' kĕwō tkō'woie. Etā Jesús ttōkatapa tō ie' a ichaké:

—¿Wé be' kĭ kiane tō sa' mi' kawō tkō'wekesō e' chkĕ kanéuk be' a?

¹³ Ie' tō iché ie'pa bōl a:

—A yú Jerusalén. Mik a' demi eĕ, etā wĕm kuĕraë a' tō ekōl, e' wā di' dami skauña a. E' itōkĭ a' yú.

* **14:12 Pan Kĕ Yōule Iwōlōwōka Wa e' kĕwō:** Kawō e' tkō'weke judiowak tō dō ká kul, e' tsā diwō kiĕrakitō Se' Yĕpa Yĕrulune Egipto e' kĕwō.

14 Ta u wé a ie' demi e' wák a ichó: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshu wé a ie' tö kawö tkö'wekesö e' chké ñemi ie' ttökatapa ta?'

15 Ie' tö úshu bërie tso' kákke tso'tke kaneoule buaë, e' kkacheraë a' a. Eë ichké kaneú se' a.

16 Eta ie'pa böl míyal Jerusalén ta iyi ulitane kuérakitö wes ie' tö iché es. Eë chkè kanewérakitö kawö tkö'woie.

17 Mik ká tuine, eta ie' debitu ittökatapa dabom eyök kí böl, e'pa ta.

18 Mik ie'pa e' tulésër chkök, eta ie' tö iché ie'pa a:

—Moki ye' tö a' a ichè tö a' eköl tö ye' wömerattsä. E' wák tso' ye' ta chkök.

19 Eta ie'pa erianeka tajë ta ie'pa tö ie' a ichakémi eköl eköl:

—¿Ye' alè idir?

20 Ie' tö iiüté:

—E' dör a' dabom eyök kí böl tso' ye' ta pan nuuk tka' etkë a ñè, e' eköl.

21 Ye' dör S'ditsö Alà e' ta itköraë wes itso' ki-tule Skëköl yëkkuö kí es. Èrë wëstela ina yi ye' wömekettsä e' ta. ¡Buaë idir wëm e' a tö kë ikunúpa!

22 Ie'pa tso'ia chkök, e' shua pan klö'wëitö, e' kí wëstela chéitö Skëköl a ta iblatéitö watié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan së dör ye' chkà, e' ñú a' tö.

23 E' ukuöki tka' a vino tso', e' klö'wëitö, e' kí wëstela chéitö Skëköl a ta ie'pa ulitane tö tka' e' wayé.

24 Ie' tö iché ie'pa a:

—Vino së dör ye' pë. Ye' tterawa e' pë' tërdaë tajë, e' wa ttè pa'ali me' Skëköl tö, e' wà de. E' wa pë' tajë tsatkërdaë.

²⁵ Mok̄i ye' a' a ichè tò vino kē yepaiayö dö mik ì blúie Skèköl tso' e' kēwö de et̄a. Mik ide, et̄a iskà yeraneyö a' ta.

*Pedro tö icheraë tö ie' kē w̄a Jesús s̄uule
(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)*

²⁶ Et̄a ie'pa tò Skèköl ttseittsé, e' ukuök̄i ta ie'pa míyal Olivo kēbata a.

²⁷ Jesús tö iché ie'pa a:

—A' ulitane tköyaldäë. A' ye' meatdaë ekörla. E' dör wes itso' kitule Skèköl yèkkuö k̄i es, e' tò ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö, et̄a obeja pordami w̄i a dià a.'†

²⁸ Erè mik ye' ttéw̄a shkēnekane, e' ukuök̄i ta ye' miraë Galilea a' yöki kewe.

²⁹ Pedro tö ie' a iché:

—Erè ie'pa ulitane be' memiät ekörla, erè ye' kē tö be' mepaät.

³⁰ Ie' iüté:

—Mok̄i ye' tò be' a ichè tò i' nañewe, kam dakro skà arne, e' yöki be' tò icheraë mañatökicha tò be' kē w̄a ye' s̄uule.

³¹ Erè Pedro tö ik̄i ché ia kröröë:

—Erè ye' ttew̄amirakitö be' ta, erè kē ye' ichepa tö kē ye' w̄a be' s̄uule.

Et̄a ie'pa ulitane ttöke es ëme.

*Jesús tté S'yě ta Getsemaní
(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)*

³² E' ukuök̄i ta ie'pa míyal k̄a kiè Getsemaní ee. Jesús tö iché ittökatapa a:

—A' at̄e tular íe, ye' mía ttök S'yě ta.

† 14:27 Zacarías 13.7

³³ Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwā e' ta. Eta ie' erianemi chkenewami tajē.

³⁴ Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' eriane tajē ttsēskua ye' ttewamiitō ekkē. A' e' tsúat íe, kē a' kapōkwā.

³⁵ E' ukuōki ie' míā wishke tā ie' e' kéutēr wōwakkōt iski tā ikiéitō Skēkōl a tō ì tkōraē ie' tā, e' diwō tkōami ie' ki, e' tā itkōúu.

³⁶ Ie' ichē: “A yēwōla, íyi ulitane ormi be' a. Ì tkōraē ye' tā e' dōr wēs íyi bacha'bachaē yēwasō es. E' ulā a ye' yōttsā. Erē kē iwar wēs ye' ki ikiane es, iú wēs be' ki ikiane es.”

³⁷ E' ukuōki tā ie' dene wé ittōkatapa tulus eē tā ie'pa kuéitō kapōtulus. Ie' tō iché Pedro a:

—A Simón, ¿be' kapowā? ¿Kē be' wā kapēwā wōklōne dō hora ek ē?

³⁸ Kē a' kapōkwā. A' ikiō Skēkōl a as ì sulu tō a' erkiōweke ese kē e' alōkā a' ki. Moki a' éna ì buaē wāk, erē a' diché kē dē'kā iwā uk, e' kueki a' a darērēē idir.

³⁹ Ie' míane tā tté Skēkōl a wēs kewe itté es.

⁴⁰ Mik ie' dene tā ie'pa kuéneitō kapōtulus; ie'pa wōbla surirkewa kapē wā e' kueki. Ie'pa kē wā tté kune ie' iutoie.

⁴¹ Ie' skā míane ttök S'yē tā e' dene, i' tā idare mañatōkicha, etā ie' tō iché iarak:

—¿A' kapōtulurīa enukeiā? Wē' a' kapowā. Ye' dōr S'ditsō Alà, e' diwō dekaṭke mēttsā pē' sulusipa ulā a.

⁴² A' e' kōkā, yi tō ye' wōmekettsā, e' dotke i' tā. Mishka ie' panuk.

Jesús klō'wēwā ibolōkpa tō

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesús tso'iā ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök k̄i bōl, e' eköl kiè Judas, e' debitü pē' tā taīë. E' wakpa debitü tabè k̄i ena kal wōlō k̄i. Ie'pa patkē'mi sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk̄ ttè dalōiēno wa wakpa ena judiowak kuēblupa ekkēpa tō.

⁴⁴ Judas dör iwöméttsa e' tō ie'pa ā iyē'bak: “Wé shkē'wéyō wōalattsè wa, e' dör ie', iklō'úwā a' tō tā itsúmi kkō'naule buaē as̄ kē itkōshkar.”

⁴⁵ Etā ie' e' skéwā Jesús o'mik tā iché iā:

—¡A S'wōbla'ukwak!

Ta iwōalattséwaitō.

⁴⁶ Etā Jesús klō'wéwā pē' tō.

⁴⁷ Erē ie'pa iēter eē, e' eköl tō itabè yéttsa tā e' wa sacerdote kibi e' kanè méso kukuōña téttsa.

⁴⁸ Etā Jesús tō ichaké pē' ekkēpa ā:

—¿Ì kuēk̄i a' bitē ye' klō'ukwā tabè k̄i kal wōlō k̄i wēs akblōkwakpa klō'wèwā es?

⁴⁹ Kēkraē ye' bak a' shuā s'wōbla'uk̄ Skéköl wé ā, erē a' kē wā ye' klōonewā. Erē i' tkōke as̄ itkō wēs itso' kitule Skéköl yēkkuō k̄i es.

⁵⁰ Etā ittökatapa kōs tkayalmi tō iméat ekōrla.

⁵¹ Erē duladula eköl dowā ie' itōk̄i e' patrēwābitū ka' kishuo wa, e' klō'wéwāarakitō,

⁵² erē idatsi' ppéeatitō wak tkashkarmi sume.

*Jesús demi ie'pa wa Judiowak wōkir kibipa wōrk̄i
(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan
18.12-14,19-24)*

⁵³ Jesús tsémirakitō sacerdote kibi ska'. Etā eē sacerdotepa wōkirpa malepa ena judiowak kuēblupa ena s'wōbla'uk̄ ttè dalōiēno wa wakpa kōs daparke.

54 Pedro datse ie'pa itöki kamië döttsa sacerdote kibi u pamik, eta eë ie' e' tséat tkër Skëköl wé shkëkipa ta bö' baiklök.

55 Eta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tö ttè yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tö iwömüttsa ttèwa, erë kë ie'pa wa ì ttè kune ikkatoie.

56 Tajë pë' de ie' kkatök kachè wa, erë ie'pa ttè kë dë'ttsa ñittsëë.

57 Welepa tö ie' kkatémi kachè wa ta ichérakitö:

58 —Sa' tö ie' ttsé'wa ichök tö Skëköl wé yö' s'ditsö tö i', e' olo'yerawaitö ta iské, kë yöne s'ditsö wa, ese yuérakaneitö ka mañat shua.

59 Erë ie'pa ttè kë dë'ttsa ñittsëë.

60 Eta sacerdote kibi e' kéka iyamipa shua, ta Jesús a ichakéitö:

—¿Kë be' ie'pa iuteku' yës? ¿Ñe' ie'pa be' kkateke, e' dör ì?

61 Erë Jesús siwa'bléwa ie'pa yöki, kë ie' wa ì iutëne.

Sacerdote kibi ie' skà chaké:

—¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'? ¿Be' dör Skëköl kikauleka tajë e' Alà?

62 Jesús ie' iuté:

—Tö, ye' idir. Ye' dör S'ditsö Alà e' sueraë a' tö tkërka Skëköl diché ta' íyi ulitane tsata e' ulà bua'kka dalöiërta' tajë. Ñies ye' datskene kashuk a mò a e' sueraë a' tö.

63 Eta sacerdote kibi e' datsi' jchéé ikkachoie tö iluneka ta ichéitö:

—¿Iie se' ki ikkatökwakpa ki kiarmiia?

64 A' ittse tö ie' e' chö tö ie' dör Skëköl Alà, e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë. ¿Wes a' iweke?

Ie'pa ulitane ñi sini'kué tö ie' iane iwiie, e' kueki ikawöta ttëwa.

⁶⁵ Ie'pa welepa wirituemi iki ñies iwöbla pabakéwarakitö ta itérakitö ta ichakérakitö:

—Be' dör Skököl tteköl, e'ma sa' a ichökä çyi tö be' té?

Etä Skököl wé shkëkipa tö ippé iwö ki taië.

Pedro tö iblé tö kë ie' wa Jesús suule

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Pedro tkëria iski u pamik, e' dalewa tayëla debitu e' dör sacerdote kibi e' kanè méso eköl.

⁶⁷ Ie' Pedro sué bö'iklök, ta isuëitö krereë ta ichéitö ia:

—Be' ñies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁶⁸ Pedro tö iblé. Ie' tö iché:

—Kë ye' wa ie' suule. Ye' kë éna iane tö ì chök be' tso'.

Etä ie' e' yëttsa ukkö a. E' wöshaë dakro ane.

⁶⁹ Kanè méso ñe' tö Pedro suéne ta ie' e' kéka ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.

⁷⁰ Erë Pedro tö iskà bléne. E' kuölö ta wépa tso' ee ñies e'pa tö iché ie' a:

—Be' dör Galilea wak, e' kueki moki be' dör ie'pa eltë wak.

⁷¹ Ie' tö iché:

—Skököl wörki ye' ichè tö wëm chök a' tso' e' kë suule ye' wa! Kë idör es, e'ma as ye' kichatër.

⁷² E' wöshaë ta dakro ane etökichane, ta ie' éna ianewa tö Jesús tö ie' a iyé': 'Kam dakro skà arne e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kë wa ye' suule.' Etä ie' iéka taië.

15

Jesús mıtser Pilato wörki

(*Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38*)

¹ Mik ká ñine, etá sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñi dapa'wéka tá Jesús aleritsétke. Ie'pa wá imıtser moulewa mé Pilato a.

² Pilato tö ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tö, wes be' iché, e'ma es idir.

³ Sacerdotepa wökirpa tö ie' kkaté tajë.

⁴ Etá Pilato tö iská chakéne:

—Ñekkë ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿İ kueki e' kë iütëbö?

⁵ Erë ie' kë wá iütëne, e' tö itkiwéwa darërëë.

Jesús méttşa ttèwa

(*Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16*)

⁶ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö wa Pilato wöblar s'wötëulewa s'wöto wé a ese yöktsa eköl émine wé kié pë' tö e'.

⁷ Wëm kié Barrabás e' tso' wötëulewa s'wöto wé a imalepa sulusipa tá. Ie'pa wá s'kötulewa mik ie'pa e' ka'ka ñippök romawakpa tá eta.

⁸ Tá pë' debitu Pilato ska' e'pa tö ikié ie' a tö iú wes iwöblar es.

⁹⁻¹⁰ Ie' tö isuéwa tö ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tö Jesús me'ttsa ie' ulà a. E' kueki ie' tö ichakérak ia:

—A' judiowak blú ¿e' èmineyö?

11 Erë sacerdotepa wökirpa tö pë' shuṭiwékatke as ie'pa tö kiö Pilato a tö Barrabás yöttsa Jesús skéje.

12 Pilato tö ichakéne:

—Eta ʒweš a' kṭ kiane tö ye' tö wëm kiè a' tö judiowak blú e' wè?

13 Ie'pa iiüté aneule:

—¡Iwötöwə krus mik!

14 Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Ì kuekṭ? ¿Ì sulu wambléitö?

Erë ie'pa kṭ arke:

—¡Iwötöwə krus mik!

15 Ie' atak buaë ie'pa ta, e' kuekṭ Barrabás yéttsaitö. Eta Jesús ppök patkémiitö tsa' bata daloie wa. E' ukuökṭ ta ie' tö iméttsa wötèwə krus mik.

16 Eta iñippökwakpa wə Jesús mítser ká e' wökir u kiè Pretorio e' shua wé ulat tso' áie ee. Eë ie'pa tö iñippökwakpa malepa kiéttsa dapa'wè ek tsini ème.

17 Ie'pa tö datsi' mat daloshdalosh ese iéka Jesús kṭ blu'ie. Nies dika'kicha yuéraakitö wöshkiie tkékarakitö iwökir kṭ blu'ie iwayuoie.

18 E' ukuökṭ ta ie' wayuémirakitö aneule:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kikökka sa' tso'!

19 Eta ippémirakitö tajë iwökir kṭ kuaköl wölö wa ena iwiri tuérak ikṭ ena ie' e' tulésarak kuchë kṭ iwörkṭ iwayuök tö sú sa' be' dalöie.

20 Mik iwayué one, eta datsi' mat daloshdalosh, e' yéttsarakitö ta iwák datsi' iékanerakitö ikṭ ta imítserak iwə wötèwə krus mik.

Jesús wötène krus mik

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

21 Ñippökwakpa tö wëm kiè Simón dör Cirene wak, e' kué ñalá k_i, e' datse bánet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yé. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsukmi.

22 Ie'pa wá Jesús mítser ká kiè Gólgota eé. (Gólgota e' wá kiane ché s'wökirdiche.)

23 Eta vino shutuule kapöli kiè mirra e' wa, ese mé Jesús a yé, eré kě ie' wá iyanewa.

24 Eta iwötéakitö krus mik. E' ukuök_i ta ie'pa iné ñi ma'woie sué tö wes ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a.

25 Mik ie'pa tö iwotéwá krus mik, eta diwö de sulitu (9).

26 Kaltak tso' e' k_i itso' kitule tö ichè: “I' dör judiowak blú e'”, e' dör iwà kkachoie tö ì nu_i k_i ie' wötënewá krus mik.

27-28 Ñies wépa bö_l akblökwakpa wotéwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakl_i'kka.

29 Pè' tköke eé e'pa tö icheke sulu, iwökir wöti_ukerak iwö_a, es ichekerakitö:

—j_ikëta, be' s_e tö Skököl wé tkekettsá eta ká mañat é ta be' tö iyuékane!

30 j_E'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus s_e mik!

31 Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús wayueke. Ie'pa tö icheke ñi a:

—O'kapa tsatkéitö eré ie' wák kě a e' tsatkër.

32 Mok_i ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, mok_i ie' dör se' Israel aleripa e' blú, e'ma as ie' e' öwa krus w_i mik, e' iarma ta se' erblömi ie' mik.

Wépa wötëne ie' ta krus mik e'pa tso'ñak ie' chök suluë.

*Jesús duowa**(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)*

³³ Mik diwö de bata a, etä ká míä ttsettseë ká wa'ñe dö tsáli diwö de mañat ekkë.

³⁴ E' wöshä tä Jesús anekä taië tä iché: “Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?” (e' wà kiane ché: A ye' Këköl, a ye' Këköl, ¿iök be' ye' we'ikéttsä?)

³⁵ Welepa tso' ee, mik e'pa tö ttè e' ttsé tä ichérakitö:

—¿A' ittsé? Ie' tso' Skëköl tteköl bak kiè Elías, e' kiök.

³⁶ Etä ie'pa eköl tunemi tö suiyök nuwéka vino shköshkö wa e' tkékaitö kuaköl bata ki tä itkéwa ikkö mik as ikuyöitö. Ie'pa tö iché:

—Imúat bër, ipanusö suè tö Elías datse iökwa.

³⁷ Jesús anekä taië tä isiwa' bata tké.

³⁸ Etä Skëköl wé a ie'pa wä datsi' buririë ese shukuar u blatoie e' jchënane kákke döttsä iski.

³⁹ Etä Roma ñippökwakpa eköl dör capitán e' durshkö Jesús wömik. Mik e' tö isué tö wes Jesús duowa, etä ichéitö:

—Mokj, wëm wj dör Skëköl Alà je'.

⁴⁰ Ñies alakölpa iëter ee ie' kí sauk kamië. E' shua eköl dör María Magdala wak. Iëköl dör María e' dör Santiago tsirla êk ena José, e'pa mì. Iëköl dör Salomé.

⁴¹ Alakölpa e'pa bak shkök Jesús tä ena ikime' mik ibak Galilea etä. Ñies alakölpa skà tso' taië dë'bitu Jesús tä dö Jerusalén.

*Jesús nu wötëne**(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)*

42-43 E' diwö dör judiowak a íyi kanéwoie eno diwö yöki. Ká tuirketke* e' kueki wëm eköl kiè José Arimateawak, e' kësik iéwa ta imía Jesús nu kiök Pilato a blèwa. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl dalöiërta' tajë ese. Ñies ie' tso' ì blúie Skëköl tso' e' kéwö panuk.

44 Pilato tkinewa tö Jesús duowatke, e' kueki ie' tö icapitán kié chakè tö mokí Jesús duowatke.

45 Mik ie' wa ijchenewa, eta ie' tö Jesús nu kéwö mé José a tsèmi.

46 E' ukuökí ta José tö datsi' ukuö bua'buu saruru ese tué et. Jesús nu éwaitö krus mik, e' patrëwaitö datsi' ñe' wa bléwa ákuk biule s'nu blóie ese a. Eta ákuk kkö wötëwaitö ák bërie wa.

47 Wé Jesús nu menewa e' sué María Magdala wak ena María dör José mì, e'pa tö.

16

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

1 Mik eno diwö tka, eta María Magdala wak ena María dör Santiago mì ena Salomé e'pa tö kiö masmas bua'buu ese tué mí ie'pa wa tèka Jesús nu ki.

2 Eta domingo bla'mi erpa diwö tschine ta ie'pa míyal wé Jesús nu blène eë.

3 Ie'pa ñì a iché:

—¿Yi tö se' a ák yèmittsa ákuk kkö a?

* **15:42-43 Ká tuirketke:** Judiowak ttè dalöieno tö iché tö s'nu kë tsera'mi eno diwö a. Eno diwö e' tkërkewami Viernes ká tuine ekkë. Ñies kë idör buaë ie'pa a tö s'nu at áie nañewe. E' kueki José Arimateawak éna Jesús nu akwa bléwa bet kam ká tuir e' yöki.

⁴ Erë mik ie'pa tö iweblé, eta ie'pa tö isué tö ák rratune bánet. Ák e' dör bërie.

⁵ Mik ie'pa dewa ákuk a, eta ie'pa tö isué tö duladula tkër eköl ulà bua'kka, e' datsi' saruruë batsië. Ie'pa tkinewa iyöki.

⁶ Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' tkinukwa. Ye' éna iane tö a' tso' Jesús Nazaret wak kötewa krus mik e' nu yulök. Erë kë iku' ie, ie' shkenekane. Wé ie'pa tö ime'wa e' tö weblö.

⁷ A' yú Pedro ena ittökatapa malepa a ibiyö chök tö ie' mitke a' yöki kewe Galilea. Eë a' tö ie' sueraë wes ie' tö a' a iyë' es.

⁸ Alakölpä tkinewa painéka taië, e' kuëki ie' e' yélur ákuk a tkayalmi. Ie'pa suane, e' kuëki kë wa i yëne yi a.

María Magdala wak tö Jesús sué

[
⁹ Jesús shkenekane domingo bla'mi, e' ukuöki ta ie' e' kkaché kewe María Magdala wak a, e' a ie' tö aknamapa bak kul (7) e' trëo'yal.

¹⁰ Eta alaköl e' mía ibiyö chök wépa bak shkök Jesús ta e'pa a. Ie'pa eriarke iü tulur siarë.

¹¹ Erë mik ie'pa ittse tö Jesús shkenekane ñies tö alaköl ñe' tö isué, eta kë ie'pa wa iklöone.

Jesús ttökatapa böi e'pa tö ie' sué

(Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuöki ta ittökatapa böi shkörami micho bánet, eta ñala ki Jesús e' kkaché ie'pa a, erë iwër kua'ki.

¹³ Eta ie'pa míyal ibiyö chök imalepa a, erë ñies kë ie'pa wa ittö klöone.

Jesús tō ittōkatapa patké s'wōbla'uk
(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuōk_i t_a Jesús e' kkaché ittōkatapa dabom eyōk k_i ekōl e'pa a. Ie'pa tulur chkök e' dalewa ie' de. Wépa tō ie' shkēnekane e' sué, e'pa ttō kē klōone ie'pa w_a, ie'pa er darērē e' kuek_i. E' k_i ie' tō ie'pa uñélor.

¹⁵ Et_a ie' iché ie'pa a: “A' yú k_a wa'ñe ye' tté buaë e' pakök sulitane a.

¹⁶ Yi erblé ye' mik t_a ie' e' wōskuée esepa tsatkērdaë. Erē yi kē erblēne ye' mik esepa kichatērdaë.

¹⁷ Wépa erblōke ye' mik esepa tō ì kē or yi a ese weraë iwà kkachoie. Ye' ttō wa ie'pa tō aknamapa trē'weratts_a, ñies ie'pa a imeraë ttoie s'ttō ku_a'k_i ku_a'k_i wa.

¹⁸ Tkabē chōk klō'wéw_a ie'pa tō ulà wa ö kapōli sulusi yéwakitō, e' t_a kē ie'pa dōpa wes. Ñies ie'pa ulà murak_a s'kirirke esepa k_i t_a ibuardane.”

Jesús mīkane k_a jai a
(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Skëképa Jesús ttè e' ché one, et_a ibutséka m_ia k_a jai a t_a ee ie' tkés_er Skëkōl ulà bua'kka.

²⁰ Et_a ittōkatapa mīyal k_a wa'ñe Jesús tté buaë pakök. Skëképa Jesús tō ie'pa k_imé, ì kē or yi a ese uk. E' wa ie' tō iwà kkaché tō ie' tté dör mok_i.]*

* **16:20** Yëkkuō kēchke wele tō 16.9-20 k_i kuōtkéka. Ttè e' kē ku' yëkkuō kēchke bua'ie ese k_i.

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca